דוח הדירקטוריון

לשנה שנסתיימה

ביום 31.12.08

תוכן העניינים

	עמוד
תאור תמציתי של קרנות הפנסיה ושל החברה המנהלת	3-16
תאור הסביבה העסקית	17-29
מצב כספי קרנות פנסיה	30-41
פירוט ההתפתחויות הכלכליות במשק במהלך התקופה	42-48
גילוי לבקרות ונוהלים	49-51

1. <u>תאור תמציתי של קרנות הפנסיה של החברה המנהלת</u>

א. <u>כללי</u>

הפניקס ניהול קרנות פנסיה וגמולים בע"מ (להלן: "הפניקס ניהול" או החברה) נמצאת בבעלת מלאה של הפניקס חברה לביטוח בע"מ (להלן "הפניקס"), בחודש פברואר 2004 שינתה החברה את שמה מ"עמית רווחית חברה לניהול קרנות פנסיה וגמולים בע"מ" לשמה הנוכחי.

החברה הוקמה כמתחייב מהחלטת הממשלה מיום 29.3.1995 ובהתאם להנחיות להקמת קרנות פנסיה לעמיתים חדשים, כפי שהועברו לקרנות ע"י האוצר - אגף שוק ההון ביטוח וחסכון. החברה מנהלת קרן חדשה מקיפה וקרן כללית חדשה למבוטחים חדשים..

בנוסף, החברה מנהלת קופה תאגידית בהתאם להסכם ניהול עם "עמית קופה לפנסיה ותגמולים בע"מ" (להלן - עמית). עמית מפעילה קרן פנסיה יסוד וקופה לתגמולים ופיצויים. קופת הגמל עמית עברה לניהול הפניקס גמל בע"מ באישור הממונה החל מ- 1 ינואר 2009.

החברה מנהלת את קרנות הפנסיה וקופת הגמל תמורת דמי ניהול.

ב. <u>קרנות פנסיה</u>

החברה מנהלת שתי קרנות פנסיה:

1. **הפניקס פנסיה מקיפה הינה קרן חדשה מקיפה** (להלן "הקרן" או קרן פנסיה מקיפה) - במהלך שנת 2006 שונה שם הקרן ל"הפניקס פנסיה מקיפה". הפניקס פנסיה מקיפה פועלת על פי תקנות מס הכנסה כללים לאישור ולניהול קופות גמל) תשכ,ד – 1964 (להלן – תקנות מס הכנסה) ותקנון הקרן, ופעילותה נתונה לפיקוח הממונה על שוק ההון בטוח וחסכון , במשרד האוצר (להלן: "הממונה").
. המבוטחים בקרן הפנסיה מבוטחים בביטוח פנסיוני מקיף הכולל ביטוח זקנה, נכות ושארים. התוכנית בנויה תוך איזון אקטוארי מלא ומקנה זכויות פנסיה שונות למבוטחים בהתאם לשנת הלידה, גיל, מין ופרמטרים נוספים, בצד מנגנוני איזון אקטואריים. ניתן לבטח בקרן שכר שאינו עולה על פעמיים השכר הממוצע במשק.

   עד ליום 31.12.03 פעלה הקרן כקרן מסוג זכויות, קרי, זכויותיו של העמית הוגדרו מראש, בכפוף למנגנוני תיקון למקרה של היווצרות גירעונות אקטואריים.

   הוראות ניהול קרנות פנסיה (חוזרים 9/04, 10/04 ו- 3-2005 (להלן: ה"חוזרים") שפורסמו באפריל 2004 ובינואר 2005) קבעו כללים חדשים לניהול קרנות הפנסיה החדשות, והעיקרי שבהם הוא הפיכת הקרנות החדשות לקרנות תשואה.
   הקרן פועלת החל מ - 1.1.04 כקרן תשואה מאוזנת כמתחייב מהוראות שפירסם הממונה על שוק ההון הביטוח והחסכון, באוצר. קרן הפנסיה תיקנה והתאימה את תקנונה להוראות הממונה וקיבלה אישורו לשינויים. קרן הפנסיה מפעילה ארבעה עשר מסלולי ביטוח. המבוטח מחליט ובוחר את מסלול הביטוח המתאים לו. קרן הפנסיה מעניקה כיסוי ביטוחי לנכות ושאירים ופנסיית זיקנה בהתאם למסלול הביטוח שבחר המבוטח, גילו מינו ותאריך הלידה.

2. **הפניקס פנסיה כללית** (להלן: קרן כללית). במהלך שנת 2006 שונה שם הקרן ל"פניקס פנסיה כללית" ואושרו שינויים בתקנון כמתחייב בהוראות שפרסם אגף שוק ההון, בטוח וחסכון. הקרן הכללית מקנה

זכויות לפרישה בלבד. על פי תקנון קרן כללית המבוטח זכאי לפנסיית זקנה מגיל הפרישה לכל החיים. תוכנית זו אינה זכאית לאג"ח מיועדות מסוג ערד וכללי ההשקעה החלים עליה הם הכללים החלים על קופות הגמל.

ג. <u>הרכב הכנסות והוצאות בתקופת הדוח של קרנות הפנסיה והחברה המנהלת</u>

1. <u>קרן פנסיה מקיפה</u>

	2008	**2007**
	אלפי ש"ח	**אלפי ש"ח**
<u>הכנסות (הפסדים)</u>		
ממזומנים ושווי מזומנים	(569)	384
מהשקעות	(312,341)	88,519
אחרות	1,650	(235)
סך כל ההכנסות (הפסדים)	(311,260)	88,688
<u>הוצאות</u>		
דמי ניהול	31,690	19,713
עמלות ניהול השקעות	2,586	52
סך כל ההוצאות	34,276	19,765
עודף הכנסות (הפסדים) נטו לשנת הדוח	(345,536)	68,903

2. <u>קרן פנסיה כללית</u>

	2008	**2007**
	אלפי ש"ח	**אלפי ש"ח**
<u>הכנסות (הפסדים)</u>		
ממזומנים ושווי מזומנים	128	69
מהשקעות	(3,277)	936
אחרות	(7)	279
סך כל ההכנסות (הפסדים)	(3,156)	1,284
<u>הוצאות</u>		
דמי ניהול	231	123
עמלות ניהול השקעות	19	11
הוצאות מסים	6	-
סך כל ההוצאות	256	134
עודף הכנסות (הפסדים) נטו לשנת הדוח	(3,412)	1,150

ניתוח תוצאות עסקיות קרנות הפנסיה:

קרן פנסיה מקיפה

הכנסות - כללי

הכנסות קרן הפנסיה מורכבות משלשה גורמים:

א. הכנסות ממזומנים

ב. הכנסות מהשקעות

ג. הכנסות אחרות

הכנסות ממזומנים ושווי מזומנים

הכנסות ממזומנים ושווי מזומנים הסתכמו השנה להכנסות שליליות בסך של 569 אלפי ש"ח מול הכנסות חיוביות בסך של 384 אלפי ש"ח שנה קודמת וזאת עקב הפסדי הקרן מהשקעות במטבע חוץ.

הכנסות מהשקעות

הכנסות הקרן מהשקעות הסתכמו השנה להכנסות שליליות של 312,341 אלפי ש"ח מול הכנסות חיוביות שנה קודמת של כ- 88,519 אלפי ש"ח.

הכנסות מהשקעות מורכבות מהאפיקים להלן:

א. הכנסות מאגרות חוב ממשלתיות בלתי סחירות: השנה אפיק זה השיג הכנסות בסך של 39,720 אלפי ש"ח מול 24,527 אלפי ש"ח שנה קודמת גידול של כ- 61%.

ב. הכנסות מאגרות חוב בלתי סחירות הסתכמו השנה להכנסות שליליות של כ- 21,347 אלפי ש"ח מול הכנסות חיובית שנה קודמת בסך של 6,849 אלפי ש"ח.

ג. מניות וניירות ערך לא סחירים הביאו השנה להפסדים בסך של 23,760 אלפי ש"ח מול הכנסות חיובית שנה קודמת בסך של 1,364 אלפי ש"ח.

ד. סה"כ האפיק הלא סחיר הפסיד השנה 5,387 אלפי ש"ח שמהווים כ- 1.7% מהפסדי ההשקעות השנה. שנה קודמת אפיק זה הרוויח 32,740 אלפי ש"ח שהיוו כ- 36% מסך ההכנסות מההשקעות של הקרן.

ה. האפיק הסחיר הפסד השנה כ- 308,082 אלפי ש"ח המהווים כ- 98% מהפסדי הקרן. שנה קודמת אפיק זה הרוויח 53,876 אלפי ש"ח שהיוו כ- 60% מסך רווחי ההשקעות של הקרן.

ו. אגרות חוב ממשלתיות סחירות הניבו השנה הכנסה חיובית בסך 15,776 אלפי ש"ח מול הכנסה חיובית של 4,550 אלפי ש"ח שנה קודמת, גידול של כ- 246% הנובע בעיקר מגידול בשיעור ההחזקה באגרות חוב אלו.

ז. אגרות חוב קונצרניות סחירות הניבו השנה הפסד של כ- 110,790 אלפי ש"ח ואלו מניות וניירות ערך אחרים הניבו הפסד של 213,068 אלפי ש"ח סה"כ הפסד של 323,858 אלפי ש"ח כאשר שנה קודמת אפיקים אלו הניבו רווח כולל של 49,326 אלפי ש"ח. תמונה זו מלמדת על התרומה השלילית שהניב השנה האפיק הסחיר וזאת עקב ירידות המחירים בשווקי המניות בארץ ובעולם.

ח. פיקדונות והלוואות הניבו הכנסה חיובית של כ- 1,128 אלפי ש"ח מול 1,903 אלפי ש"ח שנה קודמת כאשר את מירב התרומה להכנסה באפיק זה תרמו הרווחים מהלוואת לאחרים כ-

605 אלפי ש״ח המהווים כ- 53% מסך הכנסות האפיק. שנה קודמת מירב התרומה הניבו הפיקדונות בבנקים שתרמו הכנסה חיובית בסך של 922 אלפי ש״ח שהיוו 48% מסך הכנסות האפיק.

<u>הכנסות אחרות</u>

השנה לקרן נבעו הכנסות חיוביות מריבית פיגורים שהועברה ע״י הפניקס בגין כספים שהועברו באיחור. שנה קודמת הכנסות אלו היו שליליות וזאת עקב תשלום ריבית פיגורים לקרן הכללית בגין כספים ששולמו באיחור.

<u>הוצאות הקרן</u>

הוצאת הקרן מורכבות מדמי ניהול אשר נגבים מהעמיתים ומעמלות ניהול השקעות אשר הינם עמלות קניה ומכירה בגין ביצוע פעולות בהשקעות הקרן.
דמי הניהול שגבתה הקרן גדלו השנה ב- 60%, גידול זה נבע בעיקר מגידול של כ- 55% בדמי גמולים וגידול של כ- 13% בנכסי הקרן.
עמלות ניהול השקעות הסתכמו השנה ל- 2,586 אלפי ש״ח מול 52 אלפי ש״ח שנה קודמת, הגידול נובע מעמלות ניהול חיצוני בגין קרנות השקעה שנקנו השנה.

קרן פנסיה כללית

הכנסות - כללי

הכנסות קרן הפנסיה מורכבות משלשה גורמים:

א. הכנסות ממזומנים.

ב. הכנסות מהשקעות (ניירות ערך סחירים בלבד).

ג. הכנסות אחרות.

הכנסות ממזומנים ושווי מזומנים

הכנסות ממזומנים ושווי מזומנים הסתכמו השנה ל- 128 אלפי ש"ח מול 69 אלפי ש"ח שנה קודמת, גידול של כ- 85% הנובע מגידול בהחזקת מזומנים במהלך השנה.

הכנסות מהשקעות

הכנסות הקרן מהשקעות הסתכמו השנה להכנסות שליליות של 3,277 אלפי ש"ח מול הכנסות חיוביות שנה קודמת של כ- 936 אלפי ש"ח.

הכנסות מהשקעות מורכבות מהאפיקים להלן:

א. אגרות חוב ממשלתיות סחירות הניבו השנה הכנסה חיובית בסך 254 אלפי ש"ח מול הכנסה חיובית של 211 אלפי ש"ח שנה קודמת, גידול של כ- 20% הנובע בעיקר מגידול בשיעור ההחזקה באגרות חוב אלו.

ב. אגרות חוב קונצרניות סחירות הניבו השנה הפסד של כ- 1,772 אלפי ש"ח ואלו מניות וניירות ערך אחרים הניבו הפסד של 1,759 אלפי ש"ח, סה"כ הפסד של 3,531 אלפי ש"ח כאשר שנה קודמת אפיקים אלו הניבו רווח כולל של 725 אלפי ש"ח. תמונה זו מלמדת על התרומה השלילית שהניב השנה האפיק הסחיר וזאת עקב ירידות המחירים בשווקי המניות בארץ ובעולם.

הכנסות אחרות

השנה לקרן נבעו הכנסות שליליות בסך 7 אלפי ש"ח מריבית פיגורים ששולמה בגין כספים שהועברו באיחור. שנה קודמת הכנסות אלו היו חיוביות וזאת עקב הכנסות מריבית פיגורים שהתקבלה בגין כספים שהועברו באיחור לקרן.

הוצאות הקרן

הוצאת הקרן מורכבות מדמי ניהול אשר נגבים מהעמיתים ומעמלות ניהול השקעות אשר הינם עמלות קניה ומכירה בגין ביצוע פעולות בהשקעות הקרן.
דמי הניהול שגבתה הקרן גדלו השנה ב- 87%, גידול זה נבע בעיקר מגידול כ- 37% בנכסי הקרן.
עמלות ניהול השקעות הסתכמו השנה ל- 19 אלפי ש"ח מול 11 אלפי ש"ח שנה קודמת הגידול בסך של 72% הנובע מהגברת הפעילות בהשקעות.

3. חברה לניהול קרנות פנסיה - הפניקס ניהול קרנות פנסיה וגמולים בע"מ.

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
	2008	2007
	אלפי ש"ח	
הכנסות (הפסדים)		
דמי ניהול		
מקרן פנסיה מקיפה	31,723	19,712
מקרן פנסיה ותיקה עמית	1,597	1,381
מקופת תגמולים עמית	341	360
מקרן פנסיה כללית	230	123
	33,891	21,576
השקעות		
ממזומנים ושווי מזומנים	158	55
מניירות ערך סחירים	(199)	1,246
	(41)	1,301
סך כל ההכנסות	33,850	22,877
הוצאות		
עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות	18,702	10,185
הנהלה וכלליות	10,848	9,461
הפסד הון	-	12
הוצאות מימון	14	487
סך כל ההוצאות	29,564	20,145
רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה	4,286	2,732
מסים על ההכנסה (הטבת מס)	2,187	2,621
רווח (הפסד) נקי	2,099	111

ניתוח הכנסות והוצאות החברה:

הכנסות החברה השנה נובעים בעיקרם מהכנסות דמי ניהול מקרנות הפנסיה וקופת הגמל שבניהול החברה כאשר 94% מהכנסות החברה נובעת מדמי ניהול נטו (בניכוי החזרי דמי ניהול) מקרן הפנסיה המקיפה (שנת 2007 - 86%). השנה הפסידה החברה מהשקעותיה בניירות ערך סחירים לעומת רווחים שנים קודמות וזאת בעקבות ירידת השווקים עקב המשבר העולמי. הוצאות החברה גדלו השנה בכ- 46% מול שנה קודמת כאשר את עיקר הגידול נובע מעמלות לסוכנים והוצאות שיווק, כשהוצאות אלו גדלו ב- 83% מול שנה קודמת. עמלות לסוכנים והוצאות שיווק מהווים כ- 63% מהוצאות החברה (שנה קודמת - 51%).
בעקבות יישום לראשונה של התקנים הבינלאומיים חושבו לראשונה בשנת 2008 הוצאות רכישה נדחות (ראה ביאור 2(ז) וביאור 9 לדוחות הכספיים של החברה המנהלת) ויצרו נכס במאזן בסך של כ- 27 מיליון ₪ . עקב זקיפת הוצאות הרכישה כאמור בשנת 2008 נוצרו לחברה רווח לפני מס בסך של 4,286 אלפי ₪ לשנת 2008.

ד. <u>דמי ניהול</u>

1. דמי הניהול שגובה החברה מעמיתי קרן הפנסיה הוותיקה עמית הם 5% מדמי הגמולים ומהתשלומים לפנסיונרים. עמיתים עם חשבונות מוקפאים חויבו בשיעור של 0.25% מהיתרה הבורה לזכותם או 25 ש״ח הגבוה מבניהם.
2. החברה גובה דמי ניהול בשיעור של 6% מדמי הגמולים המועברים בשל מבוטחים בקרן הפנסיה המקיפה, וכן נגבים דמי ניהול חודשיים של 0.0416% מסך נכסי קרן הפנסיה המקיפה (0.5% שנתי). לעניין זה סך נכסי הקרן אינם כוללים את נכסי העתודה לזכאים קיימים לפנסיה (פנסיונרים עד 31 בדצמבר 2003).
3. דמי הניהול מקופת הפיצויים והתגמולים עמית הם 0.75% לשנה (0.0625% לחודש) והם מחושבים בגין יתרת הנכסים נטו לסוף כל חודש.
4. החברה גובה דמי ניהול חודשיים בשיעור של 0.0416% מסך נכסי קרן הפנסיה המשלימה (0.5% שנתי) כפי שנצברו ליום 31 בדצמבר 2005 ו- 2% מהתשלומים לפנסיונרים או 40 ש״ח צמוד למדד נובמבר 1996, הנמוך מבניהם, וזאת בגין פנסיונרים שפרשו עד 31 בדצמבר 2005. החל מיום 1 בינואר 2006 גובה החברה דמי ניהול חודשיים בשיעור של 0.1667% (2% שנתי) מהנכסים שנצברו החל מיום 1 בינואר 2006 .

שנים קודמות –

דמי ניהול היו בשיעור של 3% מדמי הגמולים 0.0416% דמי ניהול חודשיים (0.5% שנתי) מהצבירה ו- 2% מהתשלומים לפנסיונרים או 40 ש״ח צמוד למדד נובמבר 1996 הנמוך מביניהם.

5. **הרכב הכנסות דמי ניהול**

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
	2008	2007
	אלפי ש"ח	
מקרן פנסיה מקיפה		
דמי ניהול מדמי הגמולים	29,808	19,255
דמי ניהול מנכסי הקרן	6,942	5,593
החזרי דמי ניהול	(5,027)	(5,136)
	31,723	19,712
מקרן פנסיה ותיקה		
דמי ניהול מדמי הגמולים	1,278	1,215
דמי ניהול מעמיתים מוקפאים	293	282
דמי ניהול מתשלומי פנסיות	180	322
החזרי דמי ניהול	(154)	(438)
	1,597	1,381
מקופת תגמולים	341	360
מקרן פנסיה כללית		
דמי ניהול מנכסי הקרן	229	123
דמי ניהול מתשלומי פנסיה	1	* -
החזר דמי ניהול	* -	-
	230	123
	33,891	21,576

ניתוח הכנסות דמי ניהול

דמי ניהול מקרן מקיפה מהווים כ- 94% מהכנסות דמי ניהול של החברה (2007 - 91%). הכנסות דמי ניהול מקרן מקיפה (בניכוי החזרי דמי ניהול), גדלו השנה כ- 60% מול שנה קודמת וזאת עקב הגידול הניכר בנכסי קרן מקיפה וגיוסים חדשים של מבוטחים. דמי ניהול מקרן פנסיה כללית גדלו השנה ב- 87% מול שנה קודמת ואילו דמי ניהול מפנסיה ותיקה גדלו ב- 15% מול שנה קודמת.

ה. הון עצמי

1. הרכב הון המניות לימים 31 בדצמבר 2008, ו- 2007, כדלקמן:

	31 בדצמבר 2008		31 בדצמבר 2007	
	רשום	מונפק	רשום	מונפק
	ש"ח	ש"ח	ש"ח	ש"ח
מניות רגילות בנות 1 ש"ח ע.נ.	3,020,800	3,000,101	3,020,800	3,000,100

2. הזכויות הנלוות למניות

זכויות הצבעה באסיפה כללית, זכות לדיבידנד, זכות בפרוק החברה וזכות למינוי הדירקטורים בחברה.

3. עודף (חוסר) הון:

	31 בדצמבר	
	2008	2007
	אלפי ש"ח	
הון עצמי של החברה לתאריך המאזן	29,333	17,084
בניכוי יתרת נכסי הוצאות רכישה נדחות	(27,293)	(12,818)
הון עצמי המוכר לפי תקנות מס הכנסה	2,040	4,266
הון עצמי מינימאלי הנדרש לפי תקנות מס הכנסה	8,126	7,775
חוסר הון	(6,086)	(3,509)

4. בתיקון תקנות מס הכנסה (תיקון מס' 2), התשס"ב 2002 מאפריל 2002, צוין, בין היתר, כי ההון העצמי המינימאלי בשקלים חדשים הנדרש מחברה מנהלת יהיה בסכום שלא יפחת מ – 7 מיליון ש"ח צמוד למדד המחירים לצרכן בגין חודש נובמבר 2001.
בהתאם להוראות הממונה רישום הוצאות נדחות כנכס אינו מוכר לצורך חישוב הון מינימאלי על פי תקנות מס הכנסה.

5. ביום 6 בפברואר 2008 העבירה חברת האם 10 מיליון ש"ח תמורת הנפקת מניה בעלת 1 ש"ח ערך נקוב.

6. ביום 19 בפברואר 2009 העבירה חברת האם 8 מיליון ש"ח תמורת הנפקת מניה בעלת 1 ש"ח ערך נקוב.

ו. <u>שינויים בתקנון הפניקס פנסיה מקיפה</u>

בעקבות הוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון, ובהתאם לחוזרי פנסיה 2007-3-6 מיום 13.5.07 ו-2007-3-8 מיום 8.8.07 , הגישה החברה לאישור הממונה שינויים בתקנון התואם את הוראות האוצר והמקדמים האקטואריים החדשים . השינויים בתקנון אושרו בדצמבר 2007 על ידי הממונה. בתקנון הוכנסו שינויים נוספים שאושרו בינואר 2008. חלק מהשינויים נכנסו מידית וחלקם ב- 1.1.08.

להלן עיקר השינויים בתקנון, הפניקס פנסיה המקיפה שאושרו כאמור:

בהתאם לאישור הממונה על שוק ההון הביטוח והחיסכון מיום ה- 23/12/2007, שונה תקנון הפניקס פנסיה מקיפה, החל מיום ה- 01/01/2008. להלן מפורטים השינויים בתקנון:

ארכת ביטוח-במקרה בו הופסקו התשלומים השוטפים לקרן עבור מבוטח החל מיום ה- 01/01/2008, ישמר הכיסוי הביטוחי לתקופה של 5 חודשים מיום ההפסקה (במקום 3 עד 4 חודשים, כפי שהיה בעבר) כנגד ניכוי עלות הכיסוי הביטוחי מיתרת הזכאות הצבורה. המבוטח רשאי להודיע לקרן על תקופת כיסוי קצרה יותר בכתב.

אופן חישוב ההכנסה מבוטחת של עצמאי- אופן חישוב ההכנסה המבוטחת למבוטח עצמאי אשר הצטרף עד ליום ה- 31/12/2007 לא ישתנה כל עוד ימשיך להיות מבוטח עצמאי פעיל בקרן (חלוקת ההפקדה החודשית ב- 11.50%, 14.50% או 16.00%, כפי שבחר). לגבי מבוטח עצמאי אשר הצטרף לקרן או חידש את חברותו בקרן, או לגבי מבוטח שכיר אשר הפך למבוטח עצמאי, החל מיום ה- 01/01/2008, תחולק ההפקדה החודשית ב- 16%. שינוי זה נובע מהנחיית הממונה על כל הקרנות.

אופן חישוב הכנסה מבוטחת של שכיר-שופר אופן חישוב ההכנסה המבוטחת של מבוטח שכיר, אשר תקבע בהתאם לשיעור הפקדת תגמולי העובד והמעביד, וללא מדרגות. אולם, אם שיעור ההפקדה נמוך מ-10%, תקבע ההכנסה המבוטחת בהתאם לחלוקה ב- 10%. שינוי זה יצור התאמה מרבית בין השכר בפועל ובין ההכנסה המבוטחת בקרן.

אופן חישוב הכנסה קובעת לנכות ושאירים- במסגרת שיפור הכיסוי הביטוחי, הוסרה התקרה לחישוב ההכנסה הקובעת לנכות ושאירים. שינוי זה ייצור התאמה מהירה בין השכר בפועל ובין ההכנסה המבוטחת בקרן בכל מקרה של גידול בהכנסה המבוטחת, תוך שמירה על המבוטח במקרה ששכרו קטן ו/או תנודתי.

הרחבת הגדרתו של חודש ביטוח - כחודשי ביטוח ייחשבו (ובכלל זה למניין תקופת האכשרה) גם החודשים שבתקופת ארכת הביטוח, בתקופת ההסדר הביטוחי ובתקופת הכיסוי הביטוחי המותנה לעצמאי.

כמבוטח פעיל - תקופת הגדרתו של המבוטח כמבוטח פעיל תכלול את כל מי ששולמו בעבורו דמי גמולים בחודש שקדם לאירוע המזכה, מי שנמצא בתקופת ארכת הביטוח, מי שנמצא בתקופת ההסדר הביטוחי, מי שנמצא בתקופת הכיסוי הביטוחי המותנה, מי שנמצא בתקופת זכאות לפנסיית נכות או מי שמבוטח עד למועד הקובע , אם הגיש בקשה להעברת כספים.

הוספו הגדרות חדשות: "הכנסה קובעת רעיונית בחודש פלוני", "הכנסה קובעת רעיונית ראשונה", "מועד החישוב", "מועד חישוב למחלה חדשה", "מועד חישוב למחלה קודמת", "מחלה חדשה", "מחלה קודמת", "הכנסה קובעת רעיונית ראשונה", "הכנסה רעיונית בחודש פלוני", "מועד החישוב", "מועד החישוב למחלה חדשה", "מועד החישוב למחלה חדשה", "מועד החישוב למחלה קודמת", "מחלה חדשה", "מחלה קודמת".

ההגדרות הוספו כדי להבהיר את אופן חישוב ההכנסה הקובעת לנכות ולשאירים במקרה של גידול משמעותי בשכר המבוטח לפני האירוע המזכה ובכדי לשמור על המבוטחים בקרן.

הבטחת אי ייקור דמי הניהול למבוטחים בקרן- שיעור דמי הניהול אשר תנכה החברה המנהלת מן הפנסיונרים ייקבע בהתאם לתקנון כפי שהיה בתוקף ביום בו הצטרפו לקרן

או חידשו בה את הביטוח. גם אם ישונה התקנון בעתיד ושיעור דמי הניהול יעלה, לא תחול ההעלאה על הפנסיונר.

עדכון ההנחות לחישוב נספחי התקנון - נספחי התקנון הותאמו לעדכון ההנחות אשר שימשו כבסיס לחישוב המקדמים בכל קרנות הפנסיה, בהתאם להוראות משרד האוצר.

מעבר בין מסלולי הביטוח בקרן - מטרת העדכון כי להבהיר כי בעת מעבר מסלול למסלול נדרשת תקופת אכשרה מיום המעבר למסלול החדש בגין הגדלת הכיסוי הביטוחי או הארכת תקופת הכיסוי הביטוחי.

חישוב ארכת הביטוח בקרן - בארכת הביטוח (התקופה בה נשמר הכיסוי הביטוחי במקרה של הפסקת התשלומים לקרן) חלו מספר שינויים. ארכת הביטוח הוארכה לתקופה של 5 חודשים, אולם המבוטח יוכל לקצרה, ע"פ בחירתו. עלות הכיסוי הביטוחי בתקופת ארכת הביטוח תנוכה מיתרת הזכאות הצבורה בקרן. ארכת הביטוח תיכלל במניין תקופת האכשרה.

הפקדה חד פעמיות בגין מבוטח שכיר -במקרה של הפקדה חד פעמית, באם המעסיק דיווח על המשכורת לפנסיה, תיוחס ההפקדה בהתאם לדיווחו של המעסיק.

מתן אפשרות לביטול הכיסויים הביטוחיים בקרן החל מגיל 60 - שינוי זה מאפשר למבוטח אשר הגיע לגיל 60, לוותר על הכיסוי הביטוחי לנכות ושאירים ולהפנות את עלות הכיסוי הביטוחי לצורך הגדלה בצבירת החיסכון לפנסיית הזקנה.

בנוסף, בכדי לשפר את רציפות הכיסוי, מבוטח אשר בחר במסלול לגיל 60 והמשיך לשלם לקרן לאחר גיל זה, יועבר המבוטח למסלול זהה לגיל 64 באשה ו-67 בגבר (ולא למסלול הבסיסי).

שיפור והרחבת מסלולי הביטוח בקרן - בכדי להקנות למבוטחים בקרן אפשרויות רבות ומתאימות יותר לקביעת הכיסוי הביטוחי לנכות ושאירים, ובכדי שהכיסוי הביטוחי יתאים לשכרו של מבוטח שכיר המפריש לקרן תגמולי עובד-מעביד בשיעור של 10%, עודכנו מסלולי הביטוח בקרן, כמפורט להלן:

א. שיעורי הכיסוי של מבוטח שכיר, המפריש לקרן תגמולי עובד-מעביד בשיעור של 10%, ייקבעו כך שהכנסתו המבוטחת בקרן, תהא בהתאם לשכר ממנו מועברים דמי הגמולים.

ב. לכל המבוטחים בקרן במסגרת המסלול הבסיסי (שהינו מסלול ברירת המחדל), בכל גיל וגיל, יהא שיעור הכיסוי הביטוחי לנכות, בגובה 75%.

ג. התווסף מסלול שאירים ממוצע, המאפשר למבוטח כי שיעור הכיסוי הביטוחי לנכות יהא בגובה 75% בכל גיל וגיל, ושיעור הכיסוי הביטוחי לשאירים יהא ממוצע.

ד. עודכן אופן קביעת שיעור הכיסוי הביטוחי לשאירים במסלול נכות מינימאלית, כך שיענה על הצורך למענו נוצר מסלול זה – כיסוי מינימאלי לנכות וכיסוי ממוצע לשאירים.

ה. התווספו המסלולים נכות מינימאלית לגיל 60 ושאירים ממוצע לגיל 60.

ו. הוספת המסלולים החדשים ועדכון המסלולים הקיימים, מאפשרים למבוטח להתאים את שיעור הכיסוי הביטוחי לנכות ושאירים באופן פשוט ובהתאם לצרכיו:

ז. מבוטח הנדרש לכיסוי ביטוחי למקרה של נכות, יוכל לבחור בין שלושה מסלולים בהם שיעור הכיסוי הביטוחי לנכות הוא 75% בכל גיל וגיל, ושיעור הכיסוי הביטוחי לשאירים יהא בהתאם לרמת הכיסוי לה הוא נדרש (מקסימאלית – במסלול הבסיסי, מינימאלית – במסלול נכות מוגדל, וממוצעת – במסלול שאירים ממוצע).

ח. מבוטח שאינו מעוניין בכיסוי הביטוחי למקרה של נכות, יוכל לבחור בין שלושה מסלולים בהם שיעור הכיסוי הביטוחי לנכות הוא מינימאלי, ושיעור הכיסוי הביטוחי לשאירים הא בהתאם לרמת הכיסוי לה הוא נדרש (מקסימאלית – במסלול שאירים מוגדל, מינימאלית – במסלול זקנה מוגדל, וממוצעת – במסלול נכות מינימאלית).

ט. מבוטח המבקש להגדיל את החיסכון לגיל הפרישה, על חשבון קיצור תקופת תשלום פנסיית הנכות לגיל 60, יוכל לבחור בכל אחד מהמסלולים האמורים, לגיל 60.

י. מבוטח המבקש כי שיעורי הכיסוי הביטוחי לנכות ושאירים יהיו דומים זה לזה וכן לפנסיית הזקנה, יוכל לבחור במסלול המשווה. במסלול זה, שיעורי הכיסוי הביטוחי לנכות ושאירים יישמרו בהתאם לגיל הכניסה, גם במקרה של גידולים משמעותיים ו/או חוזרים בהכנסה המבוטחת בקרן (ללא רובדי שכר).

הרחבת ושיפור האפשרויות לאופן ביטול קצבת השאירים בקרן - מטרת העדכון היא לאפשר ביטול מלא או חלקי של קצבת השאירים, במקרים בהם המבוטח אינו נדרש לה, תוך הקניית הגנה למבוטח, במקרים של שינוי במצבו המשפחתי. מבוטח ללא בת זוג וילדים יוכל לוותר על הכיסוי הביטוחי לשאירים.

נוספה האפשרות למבוטח ללא בת זוג אשר יש לו ילדים, לוותר על הכיסוי ביטוחי לפנסיית אלמנה, אם לא מינה שאיר אחר. למבוטח אשר וויתר על הכיסוי הביטוחי לשאירים כאמור, ואשר נפטר בטרם הספיק להודיע לקרן על השינוי במצבו המשפחתי, יחול הכיסוי הביטוחי לשאירים למרות הביטול, באם נפטר במהלך שלושת החודשים מיום השינוי במצבו המשפחתי.

הרחבת האופציות להבטחת מינימום תשלומי פנסיית זקנה למבוטח אשר אין לו בת זוג לעד 240 חודשים - נוספה האופציה להבטחת פנסיית הזקנה למשך 240 חודשים, למבוטח אשר אין לו בת זוג, במועד בו בחר לקבל את פנסיית הזקנה.

הרחבת האופציות להבטחת מינימום תשלומי פנסיית זקנה למבוטח שיש לו בת זוג לעד 240 חודשים -

נוספה האופציה להבטחת פנסיית הזקנה למשך 240 חודשים, למבוטח שיש לו בת זוג, במועד בו בחר לקבל את פנסיית הזקנה.

שימור מקדמי פנסיית הזקנה הישנים למי שמלאו לו 60 במועד עדכון התקנון - זכויות הנגזרות מיתרת הזכאות שצבר מבוטח שהיה זכאי לפרוש לפנסיה ב-31.12.07 ולא פרש,יחושבו לפי המקדמים הישנים.

שימור מקדמי ההיוון הישנים למי שמלאו לו 60 במועד עדכון התקנון - היוון הזכויות הנגזרות מיתרת הזכאות שצבר מבוטח שהיה זכאי לפרוש לפנסיה ב-31.12.07 ולא פרש,יחושבו לפי המקדמים הישנים.

גידולי שכר לצורך השיפור שחל באופן חישוב ההכנסה הקובעת לשאירים - לצורך השיפור האמור במנגנון קביעת ההכנסה הקובעת (הסרת המגבלה במקרה של גידול בהכנסה המבוטחת), נקבע כי במידה ויארע האירוע המזכה בפנסיית שאירים מחמת מחלה קודמת או מחלה חדשה וחל גידול משמעותי בהכנסה הקובעת לשאירים, תהא ההכנסה הקובעת לשאירים זהה להכנה הרעיונית, כהגדרתה בתקנון.

עדכון אופן חישוב קצבת היתומים, במקרה של ביטול פנסיית האלמנה במשפחה חד הורית -

לאור הוספת האפשרות לביטול הכיסוי הביטוחי לאלמנה במשפחה חד הורית, יהיה היתום זכאי לפנסיה מוגדלת בשיעור של 60% (במקום 30%), רק אם המבוטח לא וויתר על הכיסוי הביטוחי לפנסיית האלמנה כאמור.

ההתייחסות לגידול שחל בכיסוי הביטוחי, עקב השינויים בתקנון - ארע אירוע מזכה בתקופת המעבר בשל מחלה שארעה לפני ה- 01.01.08, תחושב פנסיית

השאירים על פי התקנון לפני השינוי, אם גדל הכיסוי הביטוחי ו/או גדלה ההכנסה המבוטחת על פי המתחייב מהשינויים בתקנון החדש.

הרחבת האופציות להבטחת מינימום תשלומי פנסיית האלמנה לעד 240 חודשים - נוספה האופציה להבטחת פנסיית האלמנה למשך 240 חודשים.

הוספת האופציות להבטחת מינימום תשלומי פנסיית אלמנת מבוטח לא פעיל לעד 240 חודשים - נוספה האופציה לאלמנת מבוטח לא פעיל לבחור בפנסיה עם הבטחה.

התייחסות לגידולי שכר לצורך השיפור שחל באופן חישוב ההכנסה הקובעת לנכות - לצורך השיפור האמור במנגנון קביעת ההכנסה הקובעת (הסרת המגבלה במקרה של גידול בהכנסה המבוטחת), נקבע כי במידה ואירע האירוע המזכה לנכות מחמת מחלה קודמת או מחלה חדשה וחל גידול משמעותי בהכנסה הקובעת לשאירים, תהא ההכנסה הקובעת לשאירים זהה להכנסה הרעיונית.

התייחסות להכנסתו של המבוטח ממשלח יד ו/או עסק, לצורך חישוב פנסיית הנכות - הכנסתו של המבוטח תכלול גם את הכנסתו ממשלח יד ו/או עסק.

שיפור גובה תשלומי קצבת הנכות בגין תקופת ההמתנה - לצורך שיפור פנסיית הנכות, הורחבה התקופה בגינה משולם הפיצוי החודשי. לאור השינוי, תשולם פנסיית נכות כפולה מתום תקופת ההמתנה במהלך שלושת החודשים הראשונים.

ביטול תקופת ההמתנה לנכות חוזרת, לצורך עידוד חזרתו של המבוטח למעגל העבודה - לצורך שיפור פנסיית הנכות ועידוד חזרתו של המבוטח למעגל העבודה, מבוטח אשר חזר לעבודה והוכר שוב כנכה בתוך ששה חודשים, לא יהיה חייב בתקופת המתנה נוספת, אלא יהיה זכאי לפנסיית הנכות באופן מיידי.

בהתאם לאישור הממונה על שוק ההון הביטוח והחסכון מיום 23.1.08 בוטלו כל הסעיפים בתקנון המתייחסים לחישוב רבדים.

<u>שינויים בתקנון הפניקס פנסיה מקיפה לאחר תאריך המאזן</u>

הממונה אישר ביום 17 למרץ 2009 את השינויים בתקנון קרן הפנסיה המקיפה מהדורה מיום 1 מרץ 2009. עיקרי השינויים : שינויים בהגדרת אלמנת מבוטח, אלמנת פנסיונר, הכנסה מבוטחת של מבוטח עצמאי,הכנסה כוללת: תנאי חיתום: אופציה לקביעת מסלול ברירת מחדל ו/או נכות מתפתחת בהסכם קולקטיבי: פנסיית נכות מתפתחת: חובת מסירת דיווחים כתנאי לביטוח בקרן: הרחבת מסלולים לעצמאי :פנסיית זקנה מוגדלת: שיפור נוסחת תשלום פנסיית נכות למי שממשיך לעבוד: הגדלת הפנסיה לנכה סיעודי.

ז. <u>שינויים בתקנון הפניקס כללית</u>

בעקבות הוראות הממונה בחוזר 2007-3-10 מיום 8 באוגוסט 2007 הגישה החברה לאישור שינויים התואם את הוראות האוצר. התקנון אושר בדצמבר 2007 ע"י הממונה. חלק מהשינויים נכנסו לתוקף באופן מידי וחלקם מיום 1 בינואר 2008.

להלן שינויים העיקרים בתקנון הקרן הכללית שאושרו -

"פנסיונר" - בהגדרת פנסיונר נכללים גם שאירי מבוטח הזכאים לפנסיה.

עדכון יתרת הזכאות - יתרת הזכאות תעודכן מידי חודש בהתאם לתשואת הקרן והתשואה הדמוגרפית ואחת לתקופה, על פי הנחיות האוצר, לפי תוצאות המאזן האקטוארי.

קיבוע שיעור דמי הניהול לפנסיונרים - בגין פנסיונרים שיפרשו החל מ-1/08 תנכה החברה המנהלת דמי הניהול בשיעור 1.5% ואילו בגין פנסיונרים שפרשו עד 31.12.07 תנכה החברה המנהלת דמי ניהול בשיעור שהיה בתוקף בעת פרישתם . הגדלה אשר תחול בעתיד, במידה ותחול, בשיעור דמי הניהול שרשאית החברה המנהלת לנכות מפנסיונרים, לא תחול על מבוטחים אשר הצטרפו לקרן לפני השינוי.

דמי ניהול מפנסיונר המבקש פנסיה נמוכה מפנסיית מינימום - מבוטח רשאי לקבל, לפי בקשתו, פנסיה הנמוכה מפנסיית מינימום כנגד תשלום דמי ניהול בשיעור 6% מן ההפרש שבין פנסיית מינימום לבין הפנסיה המשולמת.

שימור מקדמי פנסיית הזקנה הישנים למי שמלאו לו 60 במועד עדכון התקנון - זכויות הנגזרות מיתרת הזכאות שצבר מבוטח שהיה זכאי לפרוש לפנסיה ב-31.12.07 ולא פרש,יחושבו לפי המקדמים הישנים.

שימור מקדמי ההיוון הישנים למי שמלאו לו 60 במועד עדכון התקנון - היוון הזכויות הנגזרות מיתרת הזכאות שצבר מבוטח שהיה זכאי לפרוש לפנסיה ב-31.12.07 ולא פרש,יחושבו לפי המקדמים הישנים.

הרחבת האופציות להבטחת מינימום תשלומי פנסיית האלמנה לעד 240 חודשים - נוספה האופציה להבטחת פנסיית האלמנה למשך 240 חודשים.

הוספת האופציות להבטחת מינימום תשלומי פנסיית אלמנת מבוטח לא פעיל לעד 240 חודשים - נוספה האופציה לאלמנת מבוטח לא פעיל לבחור בפנסיה עם הבטחה.

2. **<u>תאור סביבה עסקית</u>**

א. **<u>שינויים בקרנות הפנסיה החדשות</u>**

קרנות הפנסיה עמדו בשנת הדוח בפני תחרות אגרסיבית עקב התחרות בשוק. יחד עם זאת הצליחה הקרן לשמור על לקוחותיה הגדולים. הגידול נובע מהעובדה כי מוצר הפנסיה מופץ כיום יותר מבעבר ע"י סוכני הפניקס, כמוצר תחליפי לביטוח המנהלים. מוצר הפנסיה מומלץ כיום יותר מבעבר במכרזי פנסיה ובייעוץ של יועצי פנסיה למעסיקים. שילובם של הבנקים בענף הפנסיה, המשך מדיניות האוצר להעדפת הפנסיה על פני מסלולים אחרים צפויה להביא להרחבת פעילות החברה בתחום הפנסיה.

<u>שינויים מהותיים בשיטת החשוב האקטוארי</u>

א. הוראות שנכנסו לתוקף ביום 31 בדצמבר 2003 על תיקונן בחוזר פנסיה 2005-3-3 מחודש ינואר 2005 :

בחודש אפריל 2004 פרסם הממונה הוראות דיווח כספי לקרנות פנסיה חדשות וכן הוראות לניהול קרן חדשה (חוזרי פנסיה 2004/9 ו- 2004/10), אשר חלים על הדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2003 (להלן - המועד הקובע) ואילך. בחוזר פנסיה 2005-3-3 מחודש ינואר 2005 פרסם הממונה תיקון להוראות. בהוראות אלה על תיקונן נקבע בין היתר :

1. קרן הפנסיה תמשיך להעריך את התחייבויותיה במועד המאזן בהתאם לחוזר פנסיה 1/2000 מיום 29 בפברואר 2000 פרט לשינויים ותוספות כמפורט להלן.

2. התחייבויות הקרן תחולקנה לחמש קבוצות :

א) התחייבות כלפי מבוטחים במועד הקובע (מבוטח במועד הקובע הינו מי שרשומים בגינו דמי גמולים במועד הקובע ואינו זכאי קיים לפנסיה).

ב) התחייבות כלפי מבוטחים קיימים (מבוטח קיים הינו מי שרשומים בגינו דמי גמולים במועד חישוב היתרה הצבורה, ביום 31 בדצמבר 2004 ואינו זכאי קיים לפנסיה וחדש לפנסיה).

ג) התחייבות לזכאים קיימים לפנסיה (זכאי קיים לפנסיה הינו מבוטח שהיה זכאי לקבל פנסיה מהקרן לפני המועד הקובע).

ד) התחייבות לזכאים חדשים לפנסיה (זכאי חדש לפנסיה הינו מי שזכאי לקבל מקרן פנסיה בתקופה מהמועד הקובע עד למועד חישוב היתרה הצבורה ואינו זכאי קיים לפנסיה).

ה) התחייבות כלפי פנסיונרים (פנסיונר הינו מבוטח שזכאי לקבל פנסיה מהקרן החל מהמועד הקובע ואינו זכאי קיים לפנסיה).

ב. הוראות שנכנסו לתוקף ביום 31 בדצמבר 2003 על תיקונן בחוזר פנסיה 3-3-2005 מחודש ינואר 2005 (המשך)

1. קרן הפנסיה תהיה לקרן פנסיה מסוג "תשואה" במקום קרן פנסיה מסוג "זכויות", ועל כן התחייבויות הקרן כלפי מבוטחים יהיו שווים לסך היתרות הצבורות שלהם.
התחייבויות הקרן כלפי זכאים קיימים לפנסיה וכלפי פנסיונרים, תחושבנה כערך הנוכחי של סך תשלומי פנסיה עתידיים הצפויים להיות משולמים לכל אחת מהקבוצות האמורות אשר מהוונים לפי שיעורי תשואות הנכסים המושקעים כנגד ההתחייבויות כלפי כל קבוצה. ההיוון לזכאים הקיימים לפנסיה מחושב לפי תשואה ברוטו ללא דמי ניהול, ולפנסיונרים ההיוון מחושב לפי תשואה בניכוי דמי ניהול.
2. עודף אקטוארי או גרעון אקטוארי שנוצר בשנת המאזן הנובע מגורמים דמוגרפיים, כגון: תמותה, נכות, עזיבות וכו', ייזקף לכל אחת משלוש הקבוצות המפורטות לעיל, ביחס להתחייבויות הקרן כלפי כל אחת מהקבוצות האמורות.
התשואה בפועל על נכסי הקרן המשמשים לכיסוי התחייבויות כלפי מבוטחים לא תיצור עודף אקטוארי או גרעון אקטוארי מאחר והיתרות הצבורות של המבוטחים יותאמו במהלך שנת המאזן בהתאם לתשואה האמורה. לפיכך, לא יוצג בדוחות הכספיים ובמאזן האקטוארי עודף אקטוארי או גרעון אקטוארי למעט עתודה לזכאים קיימים לפנסיה ועתודה לפנסיונרים כמפורט בתת סעיף 5 להלן.
3. הקרן תנהל חשבון נפרד לנכסים המושקעים כנגד התחייבויותיה כלפי זכאים קיימים לפנסיה וכן כלפי זכאים חדשים לפנסיה, וזאת עד למיצוי כלל התחייבויותיה בגינם.
4. יחושב עודף אקטוארי או גרעון אקטוארי לזכאים קיימים לפנסיה ולזכאים חדשים לפנסיה. עודף או גרעון כאמור שנובע מתשואות ושיעורי ריבית להיוון, בסכום עד לגובה של 1% מהתחייבות הקרן כלפי כל קבוצה, יוצג בנפרד כעתודה לזכאים קיימים ועתודה לזכאים חדשים לפנסיה. יתרת העודף או הגרעון תיזקף להתחייבויות לזכאים קיימים לפנסיה ולהתחייבויות לזכאים חדשים לפנסיה, בהתאמה.
5. הקרן תחשב ותרשום בשורה נפרדת במאזן האקטוארי שלה עתודת IBNR (Incurred but not reported) בגין התחייבויות הקרן לתשלומי פנסיה למקרי נכות ומוות אשר אירעו עד למועד המאזן ולא דווחו לקרן עד לאותו מועד.
אקטואר הקרן מציין בדוח שלו כי ליום המאזן היה צורך בעתודת IBNR בסך 1,884 אלפי ש"ח. הסך הנ"ל נכלל במאזן בסעיף התחייבויות לפנסיונרים.

6. בחודש פברואר 2005, פרסם הממונה הוראות מעבר לפיהן המרת מנות הפנסיה ליתרה צבורה תתבצע ביום 31 בדצמבר 2004 (ולא ביום 31 בדצמבר 2003, כפי שנקבע קודם לכן).

7. החזר כספי לעוזבי הקרן
נוסחת החזרת כספים לעמיתים קבועה בתקנות מס הכנסה.
עד ליום 31 בדצמבר, 2003 העבירה קרן הפנסיה את ההפרש בין ערך הפדיון לבין הזכויות הצבורות כפי שחושבו במאזן האקטוארי, לעתודה לסיכונים מיוחדים. על-פי ההוראות שנכנסו לתוקף ביום 31 בדצמבר 2003, ההפרש האמור נזקף להתחייבויות למבוטחים.
ניתן למשוך כספים שלא על פי הנוסחה האמורה, בדרך של היוון חלקי כפוף לתקנות או במקרים בהם הפנסיה נמוכה מפנסיית המינימום הקבועה בתקנות.

ב. **<u>חקיקה חדשה הנוגעת לתחום בשנת 2008</u>**

1. ביום 23 בינואר 2008 התקבל בכנסת תיקון 3 לחוק קופות הגמל אשר במסגרתו תוקנו הוראות חוק קופות הגמל, חוק הפיקוח ופקודת מס הכנסה.

תיקון 3 לחוק קופות הגמל קובע שני סוגי קופות גמל: קופת גמל משלמת וקופת גמל לא משלמת. קופת גמל משלמת היא קופת גמל אשר משלמת ישירות קצבה למבוטחיה. קופת גמל לא משלמת היא קופת גמל אשר לא ניתן למשוך ממנה כספים באופן ישיר, למעט כספי פיצויים. משיכת כספי התגמולים מקופת גמל לא משלמת תוכל להתבצע רק על ידי העברת הכספים שנצברו לקופת גמל משלמת. משיכת הכספים מקופת גמל משלמת תהא בהתאם לשיטת ההיוון שנקבעה בתקנון הקרן, ובלבד שסכום הקצבה החודשי שלו יהיה זכאי העמית לאחר ההיוון לא יפחת מ- 3,850 ש"ח ("סכום הקצבה המזערי" – סכום זה יעודכן על פי עליית המדד ב- 1 במרס כל שנה ביחס למדד שהיה ידוע ב- 1 במרס 2008). אם פחת הסכום האמור מסכום הקצבה המזערי, המשיכה תתבצע בהתאם לשיטת ההיוון שנקבעה בתקנון הקרן, לפי שיעור מהקצבה שלא יעלה על 25% ולתקופה שלא תעלה על חמש שנים; עוד קובע התיקון כי אישור קופת גמל כקופת גמל לתגמולים או כקופת גמל אישית לפיצויים לא יינתן, אלא לגבי קופות שפעלו כדין כקופות לתגמולים או כקופות אישיות לפיצויים משנת 2007 ואילך, ורק ביחס לכספים שהופקדו עבור שנות המס שקדמו לשנת המס 2008.

עוד נקבע במסגרת התיקון כי הממונה לא ייתן אישור לקופת גמל מרכזית לפיצויים אלא לגבי קרן שפעלה כדין כקופת גמל מרכזית לפיצויים בשנת המס 2007 לגבי כספים שהופקדו בקרן עד לשנת המס 2010, ובלבד שההפקדה היא של עמית-מעביד אשר היה עמית בקרן בחודש דצמבר 2007 והפקדת הכספים היא בשל עובד של עמית-מעביד כאמור שהופקדו עבורו כספים בקרן עבור חודש דצמבר 2007.

במסגרת התיקון הושוו גם הטבות המס לחיסכון בין מוצרי החיסכון הפנסיוני השונים. במסגרת התיקון נקבע לראשונה, כי יוענק זיכוי ממס בשיעור של 35% בשל הפקדות בכל קופות הגמל לקצבה. דהיינו, לענין שיעור הזיכוי ממס, לא תהיה קיימת עוד הבחנה בין תוכנית לפנסיה מקיפה לתוכנית שאינה לפנסיה מקיפה ושיעור הזיכוי ממס יהיה 35% הן בקופות גמל שמשלמות לקצבה והן בקופות גמל שאינן משלמות לקצבה.

בנוסף, נקבעו במסגרת התיקון שינויים והתאמות בכל הנוגע לזכות העובד לבחור את המוצר הפנסיוני אותו ירכוש ואת היצרן הפנסיוני ממנו ירכוש את המוצר. במסגרת זאת הודגשה זכות העובד לבחור גם את מסלול ההשקעה בקופת גמל מסלולית, למעט ביחס לרכיב ההפרשה לפיצויים, שאינה באה במקום הפרשה לפיצויי פיטורין לפי סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין . לגבי רכיב ההפרשה לפיצויים זכות הבחירה של העובד מוגבלת למסלול ברירת המחדל לפיצויים של קופת הגמל המסלולית. כמו כן הורחבה זכות העובד לבחור גם את תכנית הביטוח מפני סיכון מקרה מוות או מפני סיכון אבדן כושר עבודה, שהתיר אותה המפקח והכלולה בקופת גמל, או הנמכרת אגב הצטרפות או חברות בקופת גמל.

הוראותיו האמורות של תיקון 3 לחוק קופות גמל תחולנה על הכספים שיופקדו עבור העמיתים או המבוטחים החל ממועד 1 בינואר 2008. לגבי כספים שהופקדו עובר ליום 1 לינואר 2008 תחולנה ההוראות שהיו בתוקף לפני התיקון.

במסגרת תיקון 3 הוכנסו שינויים גם בחוקים, כדלקמן:

(א) תיקונים בחוק הפיקוח על שירותים פיננסים (עיסוק בייעוץ ובשיווק פנסיוני), התשס"ה – 2005 (להלן: "חוק ייעוץ ושיווק פנסיוני") בנוגע למערכת היחסים בין יועץ או סוכן פנסיוני לבין הגוף המוסדי, שמטרתו ליצור השוואה בין הוראות חוק רלבנטיות החלות על סוכנים גם על משווקים ויועצים פנסיונים.

(ב) תיקון הגדרת נכסי החסכון לטווח ארוך כך שקופות מרכזיות לפיצויים וקופות גמל מרכזיות לדמי מחלה אינן כלולות בהגדרת קרן מרכזית לקצבה.

(ג) תיקון הוראות בחוק קופות הגמל – ביטול המגבלה שחלה על חברה מנהלת של קרן מרכזית של קצבה באופן שלחברה כאמור תהיה אפשרות לנהל גם קופות גמל שאינן לקבצה.

(ד) הרחבת עיצומים כספים ורשימת הוראות בחוק שעבירות עליהן תהוונה עבירות פליליות.

ביום 4 בפברואר 2008 העניק המפקח לכל הקופות ותכניות הביטוח אשר ניתן להן אישור לשנת 2008 כקופת גמל לתגמולים או כקופת גמל אישית לפיצויים, אישור כקופת גמל לא משלמת לקצבה.

מתקיימים דיונים עם הפיקוח בדבר מתן אורכה להשלמת ההיערכות הנדרשת ליישום החקיקה האמורה.

נקבעו הוראות לשנת 2008 בלבד לעניין התרת הפרשות לפיצויים לקרן לא משלמת לקצבה, הן לעניין פנסיית חובה והן לעניין קופות בהן אין הפרשה מקבילה של תגמולים.

ביום 15 באפריל 2008 פרסם המפקח מסמך בעניין סוגיות בנושא תיקון מספר 3 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), תשס"ה – 2005. כמו כן, ביום 20 באוגוסט 2008 פרסם המפקח מסמך הוראות הבהרה נוספות. במסגרת ההבהרות האמורות הובאה התייחסות למספר סוגיות הנובעות מתיקון החקיקה כאמור, ובין היתר:

(א) לעניין הפקדות שבוצעו לקופת גמל לא משלמת לקצבה עד ליום 30 ביוני 2008, יוכל עמית – עצמאי לבחור השארת הכספים בחשבונו (על כספים אלו יחול אישור מס הכנסה של קופת גמל לא משלמת לקצבה), לבין ביטול פעולת ההפקדה, שיכול להיעשות עד ליום 31 בדצמבר 2008, והחזרת הכספים למבוטח, בניכוי מס רווחי הון עד למועד ההחזר;

(ב) במקרה של משיכת כספים על ידי מוטב של עמית שנפטר, משיכת כספי פיצויים וכספים המשולמים למוטבים במקרה של ביטוח חיים קבוצתי, ניתן יהיה למשכם ישירות ושלא באמצעות העברת הכספים לקופת גמל משלמת לקצבה;

(ג) לעניין סכום הקצבה המזערי נקבע, כי יובאו בחשבון סכומי קצבה להם זכאי העמית מקופת גמל אחרת או ממעביד;

(ד) על כספי קופת גמל אישית לפיצויים שמבקש עמית-שכיר להעביר בהתאם לתקנה 34א(א) לתקנות מס הכנסה, לא יחול אישור מס הכנסה כקופת גמל לתגמולים, מכיוון שהעברה מהווה הפקדה חדשה ולגבי כספים אלו יחול אישור מס הכנסה של קופת גמל לא משלמת לקצבה.

(ה) אישור מס הכנסה כקופת גמל לתגמולים לא יחול על כספים שביקש מוטב להעביר לפי הוראות תקנות 34ב(ב) ו- 38ג(ב) לתקנות מס הכנסה, מכיוון שהעברה כאמור מהווה הפקדה חדשה לגביה יחול אישור מס הכנסה של קופת גמל לא משלמת לקצבה. מוטב שהעביר כספים כאמור עד למועד ביטולן של התקנות האמורות (3 במרס 2008) יוכל לבחור בין החלופות המנויות בסעיף (א) לעיל (השארת הכספים או ביטול ההפקדה). לאחר מועד ביטולן של התקנות האמורות, אין עוד אפשרות להעביר כספים אלה לחשבון על שם המוטבים;

(ו) עמית בקופת גמל לא משלמת לקצבה שהצבירה בגין הפקדות חדשות אינה מקנה לו פנסיה הגבוהה מ- 5% משכר המינימום, יוכל להעביר את צבירתו לקופת גמל משלמת לקצבה ולמשוך את הצבירה בהתאם להוראות תקנות מס הכנסה.

ביום 29 ביוני 2008 פורסם תזכיר חוק לתיקון פקודת מס הכנסה, התשס"ח-2008 המכיל תיקונים משלימים לתיקון 3 לחוק קופות הגמל. במסגרת התזכיר מוצע, בין היתר:

(א) תיקון 3 ביטל את רצף הפיצויים בהפקדות למרכיב הפיצויים בקופת גמל לקצבה. מוצע לקבוע כי רצף פיצויים יחול גם בהפקדות לקופת גמל לקצבה, תוך הגבלת מענק הפרישה לסכום המהווה את מספר שנות העובד כפול הנמוך מבין:

(I) משכורת העובד; או

(II) ארבע פעמים השכר הממוצע במשק;

(ב) קופות גמל שפעלו טרם תיקון 3 כקופות הוניות יהיו זכאיות להמשיך ולהחזיק באישור לקופת גמל הונית לגבי כספים שהופקדו לפני שנת 2008;

(ג) בחישוב סכום הקצבה המזערי יבואו בחשבון סכומי קצבה להם זכאי העמית מקופות גמל אחרות ומתשלומים המשולמים לעובד ממעבידו למשך כל חייו;

(ד) עמית שהגיע לגיל פרישה ואין לו חשבון בקופת גמל לא משלמת או בקופת גמל משלמת שאינה קרן ותיקה, אשר צבר סכום שאינו עולה על 40,000 ש"ח, יוכל למשוך את סכום הצבירה ישירות מקופת גמל לא משלמת לקצבה;

(ה) להסמיך את שר האוצר לקבוע תנאים למשיכה של סכומים חד פעמיים מקופת גמל לא משלמת לקצבה בשל מצב בריאותי או כללי של העמית;

(ו) להתיר לחברה מנהלת של קופות גמל לעסוק בעיסוקים נוספים שיאשר הממונה, כגון תיווך לעניין ביטוח כסוכנות ביטוח וניהול קרן פנסיה ותיקה.

המידע בדבר ההשלכות האפשריות של תיקון מס' 3 לחוק קופות הגמל, מהווה מידע צופה פני עתיד, המתבסס על נוסח התקנות שהתקבלו. השלכות תיקון מס' 3 לחוק קופות הגמל על החברה וקרנות הפנסיה שבניהולה עשויות להיות שונות ומגוונות, והן תלויות בין היתר בהתנהגות הציבור וערוצי ההפצה לאחר שתגבר המודעות להוראות התיקון, בהתנהגות הגופים המתחרים בקבוצה ועוד.

2. ביום 8 באפריל פורסם חוק איסור השקעה בתאגידים המקיימים קשר עסקי עם איראן, התשס"ח – 2008. מטרת החוק הינה למנוע השקעת מוסדות פיננסיים (גוף מוסדי, כהגדרתו בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) התשמ"א – 1081, תאגיד בנקאי, כהגדרתו בחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א – 1981 ומנהל קרן כמשמעותו בחוק השקעות משותפות בנאמנות התשנ"ד – 1994) בתאגידים המקיימים קשר עסקי מהותי התורם כלכלית, במישרין או בעקיפין, לאיראן, וזאת כחלק מהמאמץ הבינלאומי לסיכול יכולתה של איראן לפתח נשק בלתי קונבנציונלי, המהווה איום על קיומה של מדינת ישראל. בחוק נקבע, כי גוף פיננסי לא ישקיע בתאגיד הנכלל או ייכלל ברשימה המתפרסמת ומתעדכנת על-ידי הועדה (ועדה שנקבעה בחוק לשם יישום הוראות החוק) ומפרטת את שמות התאגידים המקיימים קשר עסקי מהותי עם איראן. היה וגוף מוסדי השקיע בתאגיד, ולאחר מכן נכלל התאגיד ברשימה, על הגוף הפיננסי למכור את החזקותיו בתאגיד בתוך תשעים ימים מיום פרסום התאגיד ברשימה.

החקיקה לעניין סעיף זה לא השפיעה על פעילות השקעות בקרנות משום שאינה רלוונטית לעניין השקעות של קרנות הפנסיה.

3. ביום 29 ביולי 2008 פורסם חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מספר 166), התשס"ח-2008. בפקודה נקבע פטור ממס הכנסה לקופות גמל ובלבד שההכנסה אינה הכנסה ששולמה לקופת גמל על ידי תאגיד העוסק בעסק שהוא בשליטת קופת הגמל או שלקופת הגמל יש בו החזקה מהותית. התיקון שינה את ההוראות שנקבעו בפקודה לענין "שליטה" ו"החזקה מהותית" כדלקמן:

(א) החזקה מהותית תחשב החזקה של קופת גמל אחת, או קבוצת קופות גמל המנוהלות או המוחזקות בידי אדם אחד, במישרין או בעקיפין, יחד ולחוד, בשיעור העולה על 20% באחד או יותר מאמצעי השליטה בתאגיד;

(ב) שליטה תחשב החזקה או זכות להחזקה, יחד או לחוד, במישרין או בעקיפין, בידי קופות גמל, בשיעור העולה על 50% מאמצעי השליטה בחבר בני אדם.

ג. **<u>להלן תמצית החוזרים שהוצאו בשנת 2008</u>**

1. ביום 20 בינואר 2008 פרסם המפקח חוזר שעניינו מתכונת הדיווח על רשימת נכסי השקעה של גוף מוסדי. בחוזר נקבע, כי גוף מוסדי יפרסם רשימת נכסים רבעונית ברמת הנכס הבודד (להלן: רשימת הנכסים) ליום האחרון של כל רבעון, מסוקרת על ידי רואה החשבון המבקר של הגוף המוסדי, לפי הפירוט שלהלן: (א) חברה מנהלת תציג את רשימת הנכסים של קופות הגמל שבניהולה עבור כל קרן בנפרד לרבות קופות מסלוליות ועבור כל קופות הגמל יחד; (ב) מבטח יציג את רשימת הנכסים המנוהלים כנגד התחייבויות תלויות תשואה בחלוקה לפי כל קרן או מסלול השקעה בנפרד ועבור כל התחייבויות תלויות תשואה יחד. על הגוף המוסדי לפרסם את רשימת הנכסים, באתר האינטרנט שלו, עד 3 ימים לאחר אישור הדוח הכספי שלו (רבעוני ושנתי). כמו כן, רשימת הנכסים הרבעונית לא תצורף לדוחות הכספיים.

ביום 25 באוגוסט 2008 פרסם המפקח חוזר המתקן את החוזר הנ"ל באופן שמועד התחילה עבור דיווח חברה מנהלת עבור כל קופות הגמל יחד ודיווח מבטח עבור כל התחייבויות תלויות תשואה יחד יחל מהדיווחים בגין הדיווח השנתי לשנת 2008.

החברה החלה ליישם השנה הוראות חוזר זה ומפרסמת את דוח הנכס הבודד בגין כל קרן פנסיה בהתאם להוראות.

3. ביום 20 בפברואר 2008 פרסום המפקח חוזר שעניינו דיווח לציבור על הוצאות ישירות המנוכות מחשבונות העמיתים. בחוזר נקבע, כי גוף מוסדי יפרסם באתר האינטרנט שלו דיווח על סך התשלומים ששולמו (ברבעון ובמצטבר מתחילת השנה) בגין כל סוג של הוצאה ישירה, כהגדרתה בתקנות הנדונות כמו כן נקבע אופן דיווח כדלקמן:

(א) קופת גמל – דיווח בנפרד עבור כל קופת גמל. קופת גמל מסלולית תדווח דיווח מצרפי של כל המסלולים ביחד;

(ב) התחייבויות תלויות תשואה – כל הקרנות והמסלולים ידווחו באופן מצרפי;

(ג) קופות גמל לקצבה – דיווח מצרפי עבור כל המסלולים. הדיווח יוצג תוך שלושה חודשים מתום התקופה המסתיימת ביום 31 בדצמבר, ותוך חודשיים מתום התקופה המסתיימת ביום 30 ביוני. הוראות החוזר יחולו על החברה מנהלת לגבי קופות הגמל וקרנות הפנסיה שבניהולה, למעט קרנות ותיקות, ועל חברת ביטוח – לגבי התחייבויות תלויות תשואה, החל מתום התקופה המסתיימת ביום 30 ביוני 2008.

ביום 25 באוגוסט 2008 פרסם המפקח חוזר המתקן את החוזר הנ"ל באופן שמועד התחילה עבור דיווח קופות גמל בנפרד עבור כל קופת גמל ודיווח התחייבויות תלויות תשואה בנפרד עבור כל מסלול וקרן יחל מהדיווחים בגין הדיווח השנתי לשנת 2008.

החברה החלה ליישם השנה הוראות חוזר זה ומפרסמת הוצאות ישירות בגין כל קרן פנסיה בהתאם להוראות.

4. ביום 7 באפריל 2008 פרסם המפקח חוזר לפיו נדחתה הכללת הדיווח לראשונה על תוצאות סטיות התקן השבועיות בדוח החודשי המוגש למפקח על ידי הגופים המוסדיים לדיווח בגין חודש אוקטובר 2008 (במקום אפריל 2008 כפי שנקבע בחוזר ביטוח - 2007-1-15, בחוזר גמל 2007-2-3 ובחוזר פנסיה 2007-2-11). יש דחיה נוספת בהוראות חוזר 2008-9-14 לדווח בגין חודש מרס 2009.

החברה נערכת לפרסום סטיית התקן השבועית במסגרת הדוח החודשי במהלך שנת 2009 כנדרש בהוראות החוזר הנ"ל.

5. ביום 10 ביוני 2008 פרסם המפקח חוזר שעניינו מתנות והטבות למבוטחים ולעמיתים. בהתאם לחוזר, בעל רישיון (מבטח, חברה מנהלת, סוכן ביטוח, בעל רישיון (יחיד או תאגיד) כהגדרתו בחוק ייעוץ ושיווק פנסיוני, או מי מטעמם (בין במישרין ובין בעקיפין) לא יעניק למבוטח או לעמית אגב התקשרות בעסקה, מתנה או הטבה אחרת שאינה חלק אינטגרלי מהעסקה, שמחיר השוק שלה (כולל מע"מ) עולה על סך של 250 ש"ח. בכל פרסום בקשר למתנה, אשר שוויה עולה על 250 ש"ח, יובהר כי מחיר השוק שלה אינו עולה על סך של 250 ש"ח, יוצגו פרטי המתנה ותהיה הפניה לאתר האינטרנט של הגוף המוסדי בו יהיה מפרט של המתנה. כמו כן, נקבע כי מבוטח או עמית לא יידרש לעמוד בהתחייבות כלשהי בתמורה לקבלת מתנה ובכל מקרה לא יידרש להשיבה. כן נקבעו מגבלות על הענקת מתנה שהינה זכות להשתתף בהגרלה אשר כל אדם יכול להשתתף בה על ידי רכישת כרטיס זהה בשוק החופשי ללא כל תנאי מוקדם.

החוזר אינו רלוונטי לפעילות החברה.

6. ביום 10 ביוני 2008 פרסם המפקח חוזר שעניינו שימוש בפוליגרף ביישוב תביעה. החוזר קובע, כי גוף מוסדי לא יחייב עריכת בדיקת פוליגרף, לרבות במסגרת פוליסת ביטוח או תקנון קופת גמל. גוף מוסדי רשאי להציע לתובע לערוך בדיקת פוליגרף רק לאחר שהתובע הגיש לגוף המוסדי תביעה, ובתנאי שבשלב בירור התביעה או בשלב בדיקה מחודשת של זכאות התובע, עלו חשדות לתרמית או מרמה מצד התובע. בדיקת הפוליגרף במקרה כאמור תיערך בהתאם להוראות שנקבעו בחוזר וכן לאחר שנחתם הסכם פוליגרף (בהתאם להוראות החוזר לענין תוכן הסכם הפוליגרף) בין הגוף המוסדי ובין התובע. כמו כן, נקבע בחוזר כי גוף מוסדי אינו רשאי להסתמך בעת דחיית תביעה או חלק ממנה, או בעת הקטנת תשלומים עיתיים רק על תוצאותיה של בדיקת הפוליגרף. הוראות החוזר יחולו על כל גוף מוסדי, החל מיום 1 בספטמבר 2008, וכן על הקרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים ("קרנית") והתאגיד המנהל של המאגר לביטוחי רכב חובה ("הפול") בע"מ, לרבות על כל מי שמיישב תביעות מטעם כל אלו, בנוגע לתביעות שנמסרו לגוף המוסדי החל מהמועד האמור.

החוזר יישום בחברה ככל שיידרש.

7. ביום 1 ביולי 2008 פרסם המפקח חוזר שעניינו חישוב לראשונה של נכסי השקעה בגוף מוסדי (החוזר מבטל חוזר קודם בענין זה שפורסם ביום 8 באפריל 2008). מטרת החוזר הינה לקבוע את אופן חישוב שווי נכס סחיר ונכס לא סחיר במועד ההכרה הראשון של הנכס בהתאם לעקרון המנחה לפיו יש לקבוע את השווי ההוגן של נכס ביום ההכרה הראשון לפי הסכום ששולם עבורו. תחולת החוזר הינה על חברות מנהלות וקופות גמל שבניהולן, קרנות פנסיה ותיקות ותיק הפוליסות תלויות התשואה בחברות הביטוח.

החברה נערכה ליישום הוראות חוזר זה.

8. ביום 7 ביולי 2008 פורסם חוזר שעניינו תיקונים והבהרות להוראות שנקבעו בחוזר גופים מוסדיים 2007-9-15 מיום 27 באוגוסט 2007 "ניהול סיכוני אשראי אגב פעילות השקעות" ובחוזר גופים מוסדיים 2007-9-16 מיום 27 באוגוסט 2007 "העמדת אשראי לא סחיר על ידי גופים מוסדיים – תשתית לתמיכה ניהולית, מקצועית ותפעולית".

החברה יישמה את הוראות חוזר זה.

9. ביום 5 באוגוסט 2008 פרסם המפקח החוזר המאפשר העברת כספים בין קופות הגמל לרבות לקופות גמל משלמות (קרנות פנסיה בשמן הקודם) החוזר קבע בהמשך לתקנות העברת כספים בין קופות גמל), התשס"ח - 2008 הוראות פעולה מפורטות לרבות קביעת מועדים וטפסי דווח.

השינויים העיקריים הינם כדלהלן:

א. מילוי טפסים אחידים לכל התהליכים.

ב. ככלל העברות כספים בין קופות יעשו תוך 20 ימי עסקים ובפרק הזמן הזה העמית יהיה רשאי לבטל את בקשתו.

ג. עמית פעיל תנאי להעברת הכספים תהיה שההפקדות השוטפות מתקבלות בקרן אליה הועברו הכספים.

בקשת העברת העמית תפקע אם לא הופקדו עבורו בקרן המקבלת כספים תוך 120 ימים.

המידע בדבר ההשלכות האפשריות של תקנות הניוד הפנסיוני, מהווה מידע צופה פני עתיד, המתבסס על נוסח התקנות שהתקבלו. השלכות תקנות הניוד הפנסיוני על הקבוצה עשויות להיות שונות ומגוונות, והן תלויות בין היתר בהתנהגות הציבור וערוצי ההפצה לאחר שתגבר המודעות להוראות התיקון ויחלוף זמן ממועד כניסתן לתוקף (כפי שצוין לעיל, הוראות הניוד נכנסו לתוקף לאחרונה- ב- 1 באוקטובר 2008 לגבי הפנסיה והגמל וב- 1 בינואר 2009 לגבי הביטוח), בהתנהגות הגופים המתחרים בקבוצה, ועוד.

10. ביום 26 באוקטובר 2008 פרסם המפקח חוזר העוסק בביטוח משלים קולקטיבי לעמיתים בקופות גמל ובקרנות פנסיה להלן עיקרי החוזר כדלהלן:

א. ביטוח משלים יהיה מכספי החברה המנהלת שתשמש כבעלת הפוליסה וכן לא ירכשו ביטוחים מצד קשור.

ב. ביטוח חיים בקופת גמל תעשה לפי תקנה 31 החברה המנהלת תהיה בעלת הפוליסה ולא תרכש מצד קשור.

11. ביום 4 בנובמבר 2008 פרסם המפקח חוזר העוסק בהוראת שעה לענין השקעה באגרות חוב קונצרניות. בחוזר מתאפשר בהתקיים תנאים שנקבעו לשערך אגרות חוב בגובה של עד 3% משווי נכסי הקרן לפי עלות מתואמת.

בקרן פנסיה מקיפה רכשה ני"ע בהתאם להוראות אלה מסך נכסיה ליום 31.12.08 סך של 38,843 אלפי ש"ח הינם אגרות חוב המשוערכות בהתאם לעלותם המתואמת וזאת כפוף להוראות השעה

12. ביום 7 בדצמבר 2008 פרסם המפקח חוזר העוסק בעדכון הסכומים בהגבלת החזקת נכסי חסכון לטווח ארוך על ידי אדם אחד בשעור מתוך סה"כ הנכסים שפורסמו.

13. ביום 9 בדצמבר 2008 פרסם המפקח חוזר העוסק בצירוף עמיתים למוצר פנסיוני ומבהיר את החובה לקיום ייעוץ פנסיוני לפני צרוף עמית וזאת על ידי בעל רישיון למעט צרוף באמצעות ברירת המחדל.

14. ביום 10 בדצמבר 2008 פרסם המפקח חוזר העוסק בפרסום מרכיבי התשואה של גופים מוסדיים ופרסומם באינטרנט. במסגרת חוזר זה קובע המפקח את חובת הגופים לפרסם את מרכיבי התשואה החודשית לפי פרמטרים שנקבעו וזאת החל מחודש ינואר 2009 אך בפועל יפורסמו במקביל לפרסום נתוני חודש מרץ 2009.

החברה נערכת ליישום הוראות חוזר זה לעניין פרסום תשואות הקרנות בחלוקה לאפיקי השקעה.

ד. <u>להלן תמצית תקנות שהתפרסמו בשנת 2008 ורלוונטית לקרן</u>

1. ביום 24 במרס 2008 פורסמו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (העברת כספים בין קופות), התשס"ח – 2008. כמו כן, ביום 5 באוגוסט 2008 פורסם חוזר בעניין העברת כספים בין קופות גמל (התקנות והחוזר ייקראו להלן: "הוראות ניוד החיסכון הפנסיוני"). מטרת ההוראות שבתקנות ובחוזר הינה לאפשר לצרכן לנייד בכל עת את החסכון הפנסיוני שלו בין הגופים המנהלים חיסכון פנסיוני ובכך להביא להגברת התחרות. במסגרת הוראות ניוד החיסכון הפנסיוני מתאפשר, בין היתר, מעבר של כספי חסכון שנצברו בין קופות גמל לקצבה; מעבר כספים מקופת גמל לתגמולים וקופת גמל אישית לפיצויים לקופת גמל משלמת לקצבה; נקבעה חסימה מפני האפשרות להעביר כספים לקופת גמל סגורה (כהגדרתה בתקנות) וכן נקבעו מגבלות או חסימות של העברת כספים במקרה של עיקול, שיעבוד, הלוואה שטרם נפרעה, פטירת המבוטח טרם המועד הקובע (כהגדרתו בתקנות) ובמקרה של הגשת בקשה לתביעת נכות מהקרן המעבירה כל עוד זו תלויה ועומדת; נקבעו הוראות לעניין המועדים המחייבים להעברת המידע והכספים לחברה הקולטת, לעניין פיצוי במקרה של חריגה מהמועדים ולעניין אופן העברת הכספים; נקבעה האפשרות לבטל את בקשת ההעברה, לרבות על ידי העמית, וזאת תוך תקופת זמן הקבועה בהוראות הניוד הפנסיוני; נקבעו הוראות לעניין העברת האחריות הביטוחית של העמית העובר. במסגרת זו נקבעו הוראות מיוחדות לגבי המשך הביטוח על ידי קרן מעבירה שהיא קופת ביטוח. נקבעו דרכי התקשרות בין היצרנים השונים להעברת מידע; נקבעו הוראות דיווח בין החברות המעבירות והקולטות לבין העמית; העמית לא יהיה מוגבל במספר הפעמים לניוד החיסכון.

במסגרת תקנות הניוד נקבעו מועדים להעברת הכספים. תוך 10 ימי עסקים נדרש הגוף המנהל של הקרן המעבירה להעביר את הסכום המבוקש להעברה לקרן הנעברת, וזאת מיום קבלת בקשת העברה חתומה ומלאה. הועברה לגוף המנהל של קרן מעבירה הודעה על קבלת בקשה של עמית וחתם העמית על הודעת ביטול של העברת כספים בתוך 18 ימי עסקים ממועד העברת ההודעה על קבלת הבקשה, יודיע הגוף המנהל של הקרן המעבירה לגוף המנהל של הקרן הנעברת, כי אין באפשרותו לבצע את בקשת ההעברה ואת הסיבות לכך.

<u>תקנות הניוד הפנסיוני</u>

במסגרת תקנות הניוד נקבעו הוראות לענין העברת האחריות הביטוחית, המאפשרות לקרן המעבירה להקטין את סכום הביטוח לסיכון מוות בהתאם לחלק היחסי של היתרה הצבורה ללא מרכיב פיצויים, שנותרה בקרן לאחר העברת הכספים, בלא בחינה מחודשת של מצב רפואי קודם ובלא תקופת אכשרה, תוך התאמת הפרמיה לסכום הביטוח היחסי הנותר. כמו כן, נקבעו הוראות לענין הכיסוי הביטוחי לסיכוני נכות הכלול בקרן או נספח לה או שנמכר אגב ההצטרפות לקרן או אגב החברות בה שממשיך העמית לרכוש לאחר ההעברה בלא בחינה מחודשת של מצב רפואי קודם ובלא תקופת אכשרה, ואולם דמי הביטוח יהיו דמי הביטוח הנהוגים במועד

ההעברה, לכלל המבוטחים אצל הגוף המנהל בפוליסה בעלת מאפיינים דומים שאינה פוליסה קבוצתית.

מועד תחילת התקנות והחוזר הינו 1 באוקטובר 2008.

לגבי העברת כספים מקרן מעבירה שהיא קופת ביטוח או לקרן מקבלת שהיא קופת ביטוח, מועד התחילה הוא 1 בינואר 2009.

כמו כן, נקבע כי לגבי קרן מעבירה שהיא קופת ביטוח או שהיא קופת גמל משלמת לקצבה שאינה קופת ביטוח, ניתן יהיה בשנתיים הראשונות להעביר את היתרה הצבורה בתוך 30 ימי עסקים מהיום שבו הועברה בקשת ההעברה.

לתקנות הניוד הפנסיוני עשויה להיות השלכה מהותית על פעילות החברה ו/או תוצאותיה בעתיד, במידה והיא תגרום למעבר מאפיקי ביטוח חיים וקופות הגמל לאפיק קרנות הפנסיה, ולמעבר מוגבר בין קרנות פנסיה המנוהלות על-ידי גופים שונים.

המידע בדבר ההשלכות האפשריות של תקנות הניוד הפנסיוני, מהווה מידע צופה פני עתיד, המתבסס על נוסח התקנות שהתקבלו. השלכות תקנות הניוד הפנסיוני על הקבוצה עשויות להיות שונות ומגוונות, והן תלויות בין היתר בהתנהגות הציבור וערוצי ההפצה לאחר שתגבר המודעות להוראות התיקון ויחלוף זמן ממועד כניסתן לתוקף (כפי שצוין לעיל, הוראות הניוד נכנסו לתוקף לאחרונה- ב- 1 באוקטובר 2008 לגבי הפנסיה והגמל וב- 1 בינואר 2009 לגבי הביטוח), בהתנהגות הגופים המתחרים בקבוצה, ועוד.

2. ביום 20 בפברואר 2008 פורסמו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסים (קופות גמל) (הוצאות ישירות בשל ביצוע עסקאות), התשס"ח, 2008. התקנות מסדירות את סוגי ההוצאות שמותר לגוף מוסדי להוציא בשל ביצוע עסקאות בנכסים שבניהולו כאשר הוצאות אלו ייגבו מתוך כספי הנכסים המנוהלים. השינויים בתקנות ביחס להוראות הדין הקיימות מתייחסים בעיקר לסוגים של הוצאות, כדלקמן:

א. תשלומים הנובעים מהשקעה של הגוף המוסדי בקרנות השקעה, בניירות ערך לא סחירים ובזכויות במקרקעין.

ב. תשלומים למנהל תיקים ולמנהל קרן נאמנות בגין השקעות. שני סוגי התשלומים האמורים, ייכללו במסגרת עמלות ניהול חיצוני (כהגדרתם בתקנות) ויותרו כהוצאה, בהתקיים תנאים מסוימים. התקנות חלות הן על קופות גמל, הן על קרנות פנסיה והן על פוליסות תלויות תשואה.

ביום 18 במאי 2008 התפרסמה טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הוצאות ישירות בשל ביצוע עסקאות) (תיקון), התשס"ח – 2008. במסגרת טיוטת התיקון לתקנות מוצע לקבוע כללית אחידים המתייחסים לתנאים שבהתקיימם ניתן להכיר בהוצאות המשולמות למנהל קרן נאמנות או בתקבולים השונים שמקבל מנפיק תעודת סל כהוצאות ישירות הנגבות מעבר לדמי הניהול.

יחד עם פרסום טיוטת התקנות הנ"ל, פירסם המפקח טיוטת חוזר שעניינה השקעה בתעודות סל. בטיוטת החוזר מובהר, כי תשלומים או הוצאות לעניין זה הם כל תשלום שמקבל מנפיק התעודה, בגין הנכסים המגבים את ההתחייבות או בגין פעולה שנעשית בהם, ושאינם מועברים למחזיקי התעודה, למעט תשלומים בעד קנייה, שמירה או מכירת ניירות הערך. לכן, במקרה בו לא ניתן להכיר בהוצאות או בתשלומים אלו כהוצאות ישירות הנגבות מנכסי העמיתים/המבוטחים מעבר לדמי הניהול, הרי שהם יכללו

את כל סוגי התקבולים השונים שמקבל מנפיק התעודה, בשיטות שונות ובכל צורה שהיא. טיוטת החוזר חלה על חברת ביטוח לגבי התחייבויות תלויות תשואה, על חברה מנהלת לגבי קופות הגמל וקרנות הפנסיה שבניהולה ועל קרנות פנסיה ותיקות.

ה. **<u>חקיקה והוראות נוספות החלות על הקרן</u>:**

חוק פנסיה חובה

ביום 30 בדצמבר 2007, חתם שר התמ"ת של צו ההרחבה להסכם הקיבוצי לביטוח פנסיוני מקיף במשק, המחייב את המעבידים לבטח את העובדים בפנסיה מקיפה.
מתוך עיקרי הצו עולה כי החל מ-1 בינואר 2008 כל עובד במשק הישראלי יחויב להיות מבוטח בביטוח פנסיוני תוך הפרשות לקופות גמל לקצבה לפחות בשעורים שנקבעו בחוק.
כברירת מחדל נקבעה חובת הפרשה לקרן פנסיה חדשה מקיפה, אולם, העובד יכול לבחור כל ביטוח פנסיוני אחר, כולל קופות גמל לתגמולים אשר הפכו ל"קופות לא משלמות לקצבה" ע"פ תיקון 3 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (ראה סעיף א' לעיל).
המידע בדבר השלכותיו האפשריות של הסדר פנסיה חובה, מהווה מידע צופה פני עתיד, המתבסס על הוראות ההסכם הקיבוצי וצו ההרחבה. השלכות ההסדר עשויות להיות שונות ומגוונות, והן תלויות בין היתר בשינויים שעשויים לחול בו, ובהתנהגות הציבור וערוצי ההפצה עם כניסתו המדורגת לתוקף.

הוראת שעה להגנה על כספי חיסכון בקופות גמל

עקב המשבר הכלכלי הפיננסי העמוק שפרץ בסוף 2008 תוקנו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל((הגנה ממשלתית על החיסכון הפנסיוני) (הוראת שעה,(התשס"ט 2009. על פי הוראת שעה זו יקבל כל עמית בקופת גמל לתגמולים או לקצבה, אשר יגיע לגיל 60 עד תאריך 30.11.2011 ויביע את רצונו בכך, הגנה על כספי החיסכון במגבלות שנקבעו בהוראת השעה. ההגנה האמורה תינתן ע"י הבטחת תשואה לכספים שנצברו בקופת גמל לתגמולים או לקצבה שלא תפחת מהצמדתם למדד המחירים לצרכן הידוע בתאריך 30.11.2008 ובלבד שיתקיימו התנאים בהוראה ובניהן קבלת הסכומים האמורים בדרך של קצבה בלבד.

ו. **<u>חוזרים שהוצאו במהלך שנת 2009 ועד למועד פרסום הדוחות</u>:**

1. חוזר גמל 2009-2-1 החוזר דן באופן הגשת דוח שנתי בדבר קיום הוראות הדין ע"י קופת הגמל (ח"ק 15 לשעבר) וקובע כי חברה מנהלת תגיש דוח אחד במרוכז עבור כל סוג קופת גמל שהיא מנהלת לדוגמא קופת גמל לתגמולים, קופות גמל לפיצויים וכו' בשונה ממה שהיה נהוג עד היום להגשת דוח נפרד לכל קופה.

   גופים מוסדיים 2009-9-1 החוזר דן ברשימת נכסי הגופים המוסדיים ברמת הנכס הבודד. החוזר הוסיף מתכונת לדווח על

2. נכסי חוב קונצרנים המחושבים לפי עלותם המתואמת כפי שנקבע בהוראות השעה.

3. גופים מוסדיים 2009-9-2 החוזר דן בשערוך נכס חוב לא סחיר המאפשר שערוך לפי שווי הוגן לפי מנגנון שערוך שוטף ומרומי סיכון וזאת לגוף היקף נכסים העולה על פרומיל אחד ש"ח או גוף אשר השתתף ברכישת המוצר במסגרת זו ומסתמך על שיערוך זה וכן לסווגו בתנאים שנקבעו כהלוואות וחייבים לפי התקנים הבינלאומיים ולא לשנותו עד מועד הפדיון על ועידת ההשקעות לדון אחת לרבעון בשינויים במדווחי הסיכון ובמידת מדווחי סיכון אלו אינם מתאימים לסוג הלווה יש לבצע התאמה בהתאם.

4. גופים מוסדיים 2009-9-3 פרסום דוחות כספיים של חברות ביטוח וקרנות פנסיה החוזר דן בפרסום דוחות כספיים של חברות ביטוח ופנסיה בעיתונות וקבע מתכונת אחידה לדווח ומועדו וחל על דוחות כספיים של שנת 2008 ואילך.

3. מצב כספי קרנות הפנסיה

א. נתוני קרנות הפנסיה

קרן פנסיה מקיפה

בסוף שנת 2008 היו בקרן 91,140 עמיתים פעילים, לעומת 33,151 בסוף שנת 2007. ליום המאזן היו בקרן 23,060 חשבונות של עמיתים שהקפיאו זכויותיהם (שנה קודמת 16,344 חשבונות). ליום המאזן היו בקרן 158 מקבלי פנסיה, לפי: 19 - זקנה 101 - שארים ו -38 פנסיית נכות.

הון קרן הפנסיה ליום 31.12.2008 הסתכם לסך של כ – 1,478 מיליון ש"ח, לעומת כ- 1,309 מיליון ש"ח בסוף שנת 2007, זהו גידול של כ- 13% מול שנה קודמת. סה"כ דמי הגמולים שנגבו בשנת 2008 הסתכמו לסך של כ- 497 מיליון ש"ח לעומת 321 מיליון ש"ח בשנת 2007 כלומר גידול של כ- 55%.

במסגרת מעבר בין קרנות הועברו בשנת 2008 מקרן הפנסיה החדשה עמיתים לקרנות אחרות שסך הצבירה בגינן הינה 35,890 אלפי ש"ח. בשנת 2007 הסתכמו העברות לקרנות אחרות לסך 33,793 אלפי ש"ח. כנגד הצטרפו בשנת 2008 לקרן עמיתים במסגרת מעבר בין קרנות שסך הצבירה בגינם הינה 96,345 אלפי ש"ח, לעומת שנת 2007 שהסתכמו העברות מקרנות אחרות לסך 136,460. כלומר שבהעברות נטו ישנו קיטון משנת 2007 שבהם העברות נטו הסתכמו לסך של 102,667 אלפי ש"ח מול 60,455 אלפי ש"ח לשנת הדוח.

קרן פנסיה כללית

בסוף שנת 2008 היו 3,434 עמיתים לעומת 1,670 עמיתים בסוף שנת 2007. הון קרן הפנסיה הכללית ליום 31/12/2008 הסתכם לסך של 19,471 אלפי ש"ח לעומת 14,212 אלפי ש"ח בשנה קודמת, גידול של 37%. דמי הניהול שנגבו בשנת 2008 הסתכמו לסך של 231 אלפי ש"ח לעומת סך של 123 אלפי ש"ח שנה קודמת. דמי הניהול נגבים מדי חודש בחודשו משולמים לחברה המנהלת סמוך לחישובם.

ב. מצבה הכספי של קרן פנסיה מקיפה

1. מאזן

	31 בדצמבר	
	2008	2007
	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
נכסים		
רכוש שוטף		
מזומנים ושווי מזומנים	80,018	44,090
חייבים ויתרות חובה	29,582	14,768
	109,600	58,858
השקעות		
ניירות ערך בלתי סחירים	606,538	587,689
ניירות ערך סחירים	750,474	643,535
פיקדונות והלוואות	26,851	33,638
	1,383,863	1,264,862
סך הכל נכסים	1,493,463	1,323,720

ניתוח מאזן:

כללי

סך הנכסים ל-31 בדצמבר 2008 מסתכמים ב- 1,493,463 אלפי ש"ח מול סה"כ נכסים של 1,323,720 אלפי ש"ח שנה קודמת, כלומר גידול של כ- 13% הנובע למרות תשואה שלילית נומינלית ברוטו בשיעור של 20.08% ובעיקר מגידול בדמי הגמולים שהועברו לקרן מ- 321,106 אלפי ש"ח שנה קודמת ל- 496,792 אלפי ש"ח השנה, גידול של כ- 55%.

מזומנים ושווי מזומנים

מזומנים ושווי מזומנים הסתכמו לסך 80,018 אלפי ש"ח המורכבים מפיקדונות קצרי מועד ומזומנים בבנקים. יתרות אלו מהווים 5.36% מסך כל נכסי הקרן. שנה קודמת יתרות אלו הסתכמו בסך של 44,090 אלפי ש"ח והיוו 3.33% מסך כל נכסי הקרן. גידול בשיעור ההחזקה היחסית של כ-61% משנה קודמת. הקרן מחזיקה ביתרות אלו בעיקר במטרה להקטין את "סיכון הנזילות", על מנת לשמור רמת נזילות גבוהה לצורך ביצוע תשלומים לעוזבים בינואר 2009 ולביצוע השקעות בשוק ההון.

<u>ניירות ערך סחירים</u>

ניירות ערך סחירים מהווים כ – 50.25% מסך נכסי הקרן כאשר, שנה קודמת יתרות אלו היוו כ- 48.62% מסך נכסי הקרן כלומר גידול של כ- 3% בשיעור ההחזקה היחסית. איגרות החוב הממשלתיות מסתכמות ב- 176,584 אלפי ש"ח, כאשר שנה קודמת אגרות חוב ממשלתיות הסתכמו בסך של 69,350 אלפי ש"ח. הקרן מחזיקה אגרות חוב ממשלתיות על מנת להקטין את "סיכון האשראי", "סיכון מנפיק" (מדורגות AAA) וכן את "סיכון הנזילות" (בדרך כלל אג"ח אלו סחירות מאוד בשוק).

אגרות חוב ממשלתיות מהוות כ- 12% מנכסי הקרן לעומת שנה קודמת שהיוו כ- 5% מנכסי הקרן זוהי עליה בשיעור ההחזקה היחסית של 126%. עליה זו נובעת בעיקר מהשקעות חלופיות באג"ח ממשלתי השקעות אלו בוצעו לצורך הקטנת הסיכון.הקרן העדיפה להגדיל החזקות באפיק האג"ח הממשלתי על פניו של האג"ח הקונצרני.

איגרות החוב הקונצרניות הסחירות מסתכמות ב- 238,735 אלפי ש"ח ומהוות כ-16% מסך נכסי הקרן, שנה קודמת איגרות החוב הקונצרניות הסחירות הסתכמו לסך של 365,814 אלפי ש"ח והיוו כ- 28% מסך נכסי הקרן. אגרות חוב קונצרניות סחירות קטנו בשיעור ההחזקה היחסי בכ- 42% מול שנה קודמת. קיטון זה נבע מצמצום ההחזקה באפיק זה בעקבות המשבר בשוק האג"ח הקונצרני והעלאת הסיכון בהחזקת אגרות חוב קונצרניות סחירות.

הקרן מקפידה בעת רכישת האג"ח הקונצרני על רמת דירוג גבוהה של החברות וכן דורשת בעת ההשקעה מרווחי ריבית מאג"ח ממשלתי בהתאם לרמות הסיכון והמח"מ המקבילים. מרווחים אלו נבדקים גם באופן שלא יפחתו מהמרווחים כפי שמפורסמים לגבי פערי הריבית בין אג"ח ממשלתי לא סחיר לקונצרני לא סחיר על ידי חברה מצטטת.

מניות וניירות ערך אחרים מסתכמים ל- 335,155 ש"ח ומהווים כ- 22% מנכסי הקרן לעומת שנה קודמת שאפיק זה הסתכם בסך של 208,371 אלפי ש"ח והיווה כ- 16% מסך הנכסים. זהו גידול שיעור ההחזקה היחסית של כ- 43% משנה קודמת ונובע בעיקר מהגדלת ההשקעה בתעודות סל. הקרן משקיעה גם בחו"ל כחלק ממגמה לפיזור השקעות והקטנת סיכוני שוק.

<u>ניירות ערך בלתי סחירים</u>

שיעור ההחזקה של הקרן באגרות חוב ממשלתיות מיועדת הינו כ- 31% מסך נכסי הקרן לעומת כ- 28% בשנה קודמת.

סך ההשקה באגרות חוב קונצרניות בלתי סחירות מסתכמות ל- 97,649 ש"ח ומהוות כ- 7% מסך נכסי הקרן, לעומת שנה קודמת שהסתכמו לסך 159,912 אלפי ש"ח והיוו 12% מנכסי הקרן.

אגרות חוב אלו נרכשו בשל התשואה העודפת שהציעו על פני אג"ח סחיר והפיקדונות הצמודים וזאת, תוך סיכון יחסי נמוך בשל היותם מדורגים בדירוג גבוה. ככלל הקרן מתכוונת להחזיק פחות חלק לא סחיר על חשבון הקצאתו לחלק הסחיר. השקעות לא סחירות יבוצעו רק בעת זיהוי יתרון כלכלי משמעותי על פני ההשקעות במכשירים סחירים.

מניות וניירות ערך בלתי סחירים כוללים השקעה בקרנות השקעה ובאופציות לא סחירות ומסתכמות ל- 45,123 אלפי ש"ח שמהווים כ- 3% מסך נכסי הקרן לעומת שנה קודמת אשר הסתכמו לסך 51,814 אלפי ש"ח והיוו 4% מסך נכסי הקרן.

<u>פיקדונות והלוואת לאחרים</u>

פיקדונות והלוואות לאחרים מסתכמים לסך 26,851 אלפי ש"ח המהווים כ-2% מסך נכסי הקרן לעומת שנה קודמת שפיקדונות והלוואות אלה הסתכמו לסך של 33,638 אלפי ש"ח אשר היוו 2.5% מסך נכסי הקרן כלומר קיטון של 29% בשיעור ההחזקה היחסי קיטון זה נובע בעיקר מאי רכישת הלוואות חדשות ופדיון טבעי של פיקדונות.

2. <u>התחייבות פנסיונית</u>

א. ההתפתחות, במשך שלוש השנים האחרונות בסך כל המאזן, בהתחייבות הפנסיונית ובעודף ההכנסות על ההוצאות (אלפי ש"ח):

	2008	גידול (קיטון) באחוזים	2007	גידול באחוזים	2006
סך כל המאזן (נכסים)	1,493,463	13%	1,323,720	51%	874,752
התחייבות פנסיונית	1,478,298	13%	1,308,974	53%	850,717
עודף ההכנסות על ההוצאות	(345,536)	%(601)	68,903	63%	42,379

ההתחייבויות הפנסיוניות חושבו על ידי אקטואר חיצוני, מר ישעיהו אורזיצר (שנה קודמת – זהה), על בסיס מערכת הנחות וכללי חישוב שקבע הממונה על שוק ההון הכוללים ריבית להיוון התחייבויות לפנסיונרים זכאים (פרשו עד חודש 12/2003) ולפנסיונרים חדשים (פרשו מחודש 1/2004), לוחות תמותה לפנסיונרים, לאלמנות/לאלמנים ולנכים, שיפורים עתידיים בתוחלת החיים, שיעורי נישואין, הפרשי גילים בין בני הזוג ונתונים על הילדים.
בשנת 2007 שונו הלוחות עליהם מסתמך האקטואר על פי הנחיות אגף שוק ההון .

הדוח האקטוארי אינו מהווה חוות דעת לגבי התאמת ההנחות למציאות, או התאמתן לצורך חלוקת נכסי הקרן בין מבוטחים ופנסיונרים.

הקרן חילקה במהלך השנה את העודף התשואתי כל חודש למבוטחים באופן של גידול היתרה הצבורה. בסוף השנה נערך מאזן אקטוארי שמחשב את העודף הדמוגראפי של כל הקבוצות המבוטחות (פנסיונרים ומבוטחים). עודף דמוגראפי זה נובע מגביית עלויות ריסקים מכל מבוטח שהייתה גבוהה מעלות התביעות שאירעו במהלך השנה.

ב. עודף / גרעון אקטוארי

	31 בדצמבר		
	2008	2007 (*)	2006
	אחוזים	אחוזים	אחוזים
עודף / גרעון אקטוארי בגין מקרי נכות	0.84	0.46	-
עודף / גרעון אקטוארי בגין מקרי פטירת מבוטחים	0.56	0.77	-
עודף / גרעון אקטוארי בגין זקנה ושאירי זקנה	0.00	0.00	-
עודף / גרעון אקטוארי בגין עזיבות	0.00	0.00	-
עודף/גרעון אקטוארי בגין גורמים אחרים	0.19	(0.59)	-
סך הכל עודף / גרעון אקטוארי	1.59 (**)	0.64	0.39
תוספת עודף / גרעון אקטוארי למקבלי פנסיה:			
עודף / גרעון אקטוארי בגין סטיות מהנחות התשואה	(8.92)	3.51	-
עודף / גרעון אקטוארי בגין שינויים בריבית ההיוון	(3.71)	1.39	-
עודף/גרעון בגין שינויים בעתודה והשפעות צולבות	1.93	(1.17)	-
עודף / גרעון אקטוארי בגין שינויים אחרים	1.59	0.64	-
סך הכל	(9.11)	4.37	0.39
תוספת עודף / גרעון אקטוארי לזכאים קיימים:			
עודף / גרעון אקטוארי בגין סטיות מהנחות התשואה	(4.69)	4.90	-
עודף / גרעון אקטוארי בגין שינויים בריבית ההיוון	(1.45)	0.34	
עודף/גרעון בגין שינויים בעתודה והשפעות צולבות	2.10	(0.07)	-
עודף / גרעון אקטוארי בגין שינויים בריבית ההיוון	1.59	0.64	-
סך הכל	(2.45)	5.81	3.37

(*) הוצג מחדש

(**) כולל רווח דמוגראפי שחולק במהלך השנה בשיעור של 1.70%.

3. **דוחות תנועה בקרן הפנסיה המקיפה**

	2008 אלפי ש"ח	2007 אלפי ש"ח
סך הנכסים בניכוי התחייבויות אחרות לתחילת השנה	1,308,974	850,717
תוספת לקרן		
דמי גמולים ממעסיקים ומעובדים	496,792	321,106
עודף הכנסות (הפסדים) מועבר מדוח הכנסות והוצאות	(345,536)	68,903
תקבולים אחרים והעברות		
תקבולים ממבטח משנה	-	-
העברות מקרנות פנסיה חדשות	(96,345)	136,460
	247,601	526,469
תשלומים והעברות		
תשלומים לפנסיונרים		
תשלומי פנסיית זקנה	147	92
תשלומי פנסיית נכות	1,033	485
תשלומי פנסיית שאירים	1,257	847
	2,437	1,424
תשלומים לזכאים קיימים לפנסיה		
תשלומי פנסיית זקנה	17	16
תשלומי פנסיית נכות	85	43
תשלומי פנסיית שאירים	171	163
	273	222
סך תשלומים לפנסיונרים וזכאים קיימים	2,710	1,646
תשלומים והעברות לאחרים		
מעבר עמיתים תקופת הביניים	-	3,873
החזרת כספים למבוטחים	39,677	28,900
העברות לקרנות פנסיה חדשות	35,890	33,793
	75,567	66,566
סך הכל תשלומים והעברות לאחרים	78,277	68,212
סך הנכסים בניכוי התחייבויות אחרות לסוף שנה	1,478,298	1,308,974

ניתוח דוח זכויות עמיתים

נכסי הקרן גדלו מ- 1,309 מיליוני ש"ח בשנת 2007 ל- 1,478 מיליוני ש"ח בשנת 2008. הגידול נבע למרות הפסדי הקרן בשנה הנוכחית בסך של 346 מיליוני ש"ח וסה"כ עזיבות (כולל העברת לקרנות אחרות) של 76 מיליון ש"ח.

דמי גמולים שהועברו לקרן גדלו השנה מ- 321 מיליוני ש"ח שנה קודמת ל- 497 מיליון ש"ח השנה, קרי גידול של 55% תשלומי הפנסיות הסתכמו השנה לכ- 2.7 מיליון ש"ח מול 1.6 מיליון ש"ח שנה קודמת גידול של 69%.

4. **תשואת קרן הפנסיה המקיפה**

א. תשואה פיננסית למבוטחים שהשיגה הקרן בגין השקעותיה העומדות כנגד היתרות הצבורות של המבוטחים בקרן

	תשואה נומינלית שנתית ברוטו כוללת למבטחים	**תשואה נומינלית שנתית ברוטו למבוטחים על ההשקעות החופשיות**
	%	
תשואה ממוצעת לשנת:		
2001	8.42	12.00
2002	9.19	2.59
2003	6.82	6.59
2004	6.64	7.56
2005	10.48	12.79
2006	7.56	8.70
2007	9.11	9.43
2008	(20.08)	(31.12)
תשואה ממוצעת:		
לחמש שנים אחרונות שהסתיימו ביום 31.12.2008	2.05	(0.30)
לשמונה שנים אחרונות שהסתיימו ביום 31.12.2008	4.26	3.32

ב. מצבה הכספי של קרן פנסיה כללית

1. מאזן

	ליום 31 בדצמבר	
	2008	2007
	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
רכוש שוטף		
מזומנים ושווי מזומנים	3,389	1,591
חייבים אחרים ויתרות חובה	890	202
	4,279	1,793
השקעות		
ניירות ערך סחירים	15,303	12,473
סך הכל נכסים	19,582	14,266
התחייבויות שוטפות	111	54
התחייבויות פנסיוניות		
התחייבות לפנסיונרים	18,434	12,976
התחייבות לזקנה ושאירי זקנה	1,037	1,236
סך הכל התחייבויות פנסיוניות	19,471	14,212
סך כל התחייבויות	19,582	14,266

ניתוח מאזן

כללי
סך הנכסים ל-31 בדצמבר 2008 מסתכמים ב- 19,582 אלפי ש"ח. מתוכם נכסי הקרן נטו הסתכמו לסך של 19,471 אלפי ש"ח מול 14,212 אלפי ש"ח שנה קודמת, כלומר גידול של כ- 37% הנובע למרות תשואה שלילית נומינלית ברוטו בשיעור של 16.71% ובעיקר מצבירה חיובית של כ-5,259 אלפי ש"ח (כולל העברות מהקרן ואל הקרן).

מזומנים ושווי מזומנים
מזומנים ושווי מזומנים הסתכמו לסך 3,389 אלפי ש"ח המורכבים מפיקדונות קצרי מועד ומזומנים בבנקים. יתרות אלו מהווים 17.31% מסך כל נכסי הקרן. שנה קודמת יתרות אלו הסתכמו בסך של 1,591 אלפי ש"ח והיוו 11.15% מסך כל נכסי הקרן. גידול בשיעור ההחזקה היחסית של כ-55% משנה קודמת. הקרן מחזיקה ביתרות אלו בעיקר במטרה להקטין את "סיכון הנזילות" ,על מנת לשמור רמת נזילות גבוהה לצורך ביצוע תשלומים לעוזבים בינואר 2009 ולביצוע השקעות בשוק ההון.

ניירות ערך סחירים
ניירות ערך סחירים מהווים כ – 78% מסך נכסי הקרן כאשר, שנה קודמת יתרות אלו היוו כ- 87% מסך נכסי הקרן כלומר קיטון של כ- 11% בשיעור ההחזקה היחסית. איגרות החוב הממשלתיות מסתכמות ב- 4,644 אלפי ש"ח כאשר שנה קודמת אגרות חוב ממשלתיות הסתכמו בסך של 1,271 אלפי ש"ח. הקרן מחזיקה אגרות חוב ממשלתיות על מנת להקטין את "סיכון האשראי", "סיכון מנפיק" (מדורגות AAA) וכן את "סיכון הנזילות" (בדרך כלל אג"ח אלו סחירות מאוד בשוק).
אגרות חוב ממשלתיות מהוות כ- 24% מנכסי הקרן לעומת שנה קודמת שהיוו כ- 9% מנכסי הקרן, כלומר עליה בשיעור ההחזקה היחסית של 166%. עליה זו נובעת בעיקר מהשקעות חלופיות באג"ח ממשלתי השקעות אלו בוצעו לצורך הקטנת הסיכון.הקרן העדיפה להגדיל החזקות באפיק האג"ח הממשלתי על פניו של האג"ח הקונצרני.

איגרות החוב הקונצרניות הסחירות מסתכמות ב- 4,933 אלפי ש"ח ומהוות 25% מסך נכסי הקרן, שנה קודמת איגרות החוב הקונצרניות הסחירות הסתכמו לסך של 9,281 אלפי ש"ח והיוו כ- 65% מסך נכסי הקרן. אגרות חוב קונצרניות סחירות קטנו בשיעור ההחזקה היחסי בכ- 61% מול שנה קודמת. קיטון זה נבע מצמצום ההחזקה באפיק זה בעקבות המשבר בשוק האג"ח הקונצרני והעלאת הסיכון בהחזקת אגרות חוב קונצרניות סחירות.
הקרן מקפידה בעת רכישת האג"ח הקונצרני על רמת דירוג גבוהה של החברות וכן דורשת בעת ההשקעה מרווחי ריבית מאג"ח ממשלתי בהתאם לרמות הסיכון והמח"מ המקבילים. מרווחים אלו נבדקים גם באופן שלא יפחתו מהמרווחים כפי שמפורסמים לגבי פערי הריבית בין אג"ח ממשלתי לא סחיר לקונצרני לא סחיר על ידי חברה מצטטת.

מניות וניירות ערך אחרים מסתכמים ל- 5,726 ש"ח ומהווים כ- 29% מנכסי הקרן לעומת שנה קודמת שאפיק זה הסתכם בסך של 1,921 אלפי ש"ח והיווה כ- 13% מסך הנכסים. זהו גידול בשיעור ההחזקה היחסית של כ- 117% משנה קודמת ונובע בעיקר מהגדלת ההשקעה בתעודות סל. הקרן משקיעה גם בחו"ל כחלק ממגמה לפיזור השקעות והקטנת סיכוני שוק.
השקעה בשוק המקומי הסתכמה לסך של 1,401 אלפי ש"ח ורובו מורכב ממניות בקבוצת מדד ת"א 25 ומדד ת"א 100. הקרן משקיעה באמצעות תעודות סל על מדדים בארץ ובחו"ל. השקעה זו מסתכמת
ל-4,496 אלפי ש"ח כאשר שנה קודמת השקעה זו הסתכמה על סך של 398 אלפי ש"ח.

2. **דוחות תנועה בקרן הפנסיה הכללית**

	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2008	2007	2006
	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
יתרת הקרן לתחילת השנה	14,212	9,983	5,437
תוספת לקרן			
דמי גמולים ממעסיקים ומעובדים	8,787	3,616	4,348
העברות מקרנות אחרות	434	-	-
עודף הכנסות שמועבר מדוח הכנסות והוצאות	(3,412)	1,150	438
סה"כ תוספת לקרן	5,809	4,766	4,786
בניכוי תשלומים והעברות			
תשלומי פנסיה	96	90	90
העברות לקרנות אחרות	358	300	-
פדיונות	96	147	150
סה"כ תשלומים	550	537	240
תוספת לקרן, נטו	5,259	4,229	4,546
יתרת הקרן לסוף השנה	19,471	14,212	9,983

ניתוח זכויות עמיתים

יתרת הקרן לסוף שנה גדלה מ- 14,212 אלפי ש"ח שנה קודמת ל- 19,471 אלפי ש"ח השנה. גידול של כ- 37% הנובע מהגורמים הבאים:

א. גידול בהעברת דמי גמולים בכ- 143% משנה קודמת.

ב. העברה מקרנות אחרות (בניכר העברה לקרנות אחרות) הסתכמו השנה ל- 76 אלפי ש"ח צבירה חיובית ואלו שנה קודמת הסתכמה בצבירה שלילית של 300 אלפי ש"ח.

ג. תשלומי פנסיה גדלו השנה מ- 90 אלפי ש"ח שנה קודמת ל- 96 אלפי ש"ח השנה. גידול של כ- 6%.

ד. פדיונות לעמיתים הסתכמו השנה ל- 96 אלפי ש"ח מול 147 אלפי ש"ח שנה קודמת, קיטון של כ- 35%.

ה. עקב התשואה הנומינלית ברוטו השלילית השנה בסך 16.71% הפסדי הקרן הסתכמו השנה לסך של 3,412 אלפי ש"ח מול רווח של 1,150 אלפי ש"ח שנה קודמת.

3. התחייבויות פנסיוניות

א. כללי

ההתחייבויות הפנסיוניות חושבו על ידי אקטואר חיצוני, מר ישעיהו אורזיצר (שנה קודמת – זהה), על בסיס מערכת הנחות וכללי חישוב שקבע הממונה על שוק ההון הכוללים ריבית להיוון התחייבויות לפנסיונרים, לוחות תמותה לפנסיונרים, לאלמנות/לאלמנים ולנכים, שיפורים עתידיים בתוחלת החיים, שיעורי נישואין, הפרשי גילים בין בני הזוג ונתונים על הילדים.
בשנת 2007 שונו הלוחות עליהם מסתמך האקטואר על פי הנחיות אגף שוק ההון .

הדוח האקטוארי אינו מהווה חוות דעת לגבי התאמת ההנחות למציאות, או התאמתן לצורך חלוקת נכסי הקרן בין מבוטחים ופנסיונרים.

ב. הערות האקטואר

בהערותיו לדוח האקטוארי מציין האקטואר כדלהלן :

תשואה הונית לפנסיונרים - במהלך שנת 2008 השיגה הקרן תשואה הונית שהייתה נמוכה מהתשואה הצפויה. כמו כן הריביות להיוון ירדו יחסית לדוח הקודם. כתוצאה מכך הקרן תקטין את הפנסיה המשולמת לפנסיונרים בשיעורים המפורטים בדוח האקטוארי.

ג. עודף / גרעון אקטוארי

	31 בדצמבר		
	2008	2007	2006 (*)
	אחוזים	אחוזים	אחוזים
עודף / גרעון אקטוארי בגין מקרי נכות	0.00	0.00	
עודף / גרעון אקטוארי בגין מקרי פטירת מבוטחים	0.00	0.00	
עודף / גרעון אקטוארי בגין זקנה ושאירי זקנה	0.00	0.00	
עודף / גרעון אקטוארי בגין עזיבות	0.00	0.00	
עודף / גרעון אקטוארי בגין גורמים אחרים	0.73	(0.98)	
סך הכל עודף / גרעון אקטוארי	0.73	(0.98)	
תוספת עודף / גרעון אקטוארי למקבלי פנסיה :			
עודף / גרעון אקטוארי בגין סטיות מהנחות התשואה	(21.10)	0.00	
עודף / גרעון אקטוארי בגין שינויים בריבית ההיוון	(6.63)	0.00	
עודף / גרעון בגין שינויים בעתודה והשפעות צולבות	2.50	0.00	
עודף / גרעון אקטוארי בגין שינויים אחרים	0.73	0.00	
סך הכל	(24.50)	0.00	
תוספת עודף / גרעון אקטוארי לזכאים קיימים :			
עודף / גרעון אקטוארי בגין סטיות מהנחות התשואה	0.00	0.00	
עודף / גרעון אקטוארי בגין שינויים בריבית ההיוון	0.00	0.00	
עודף / גרעון בגין שינויים בעתודה והשפעות צולבות	0.00	0.00	
עודף / גרעון אקטוארי בגין שינויים אחרים	0.00	0.00	
סך הכל	0.00	0.00	

(*) בשנת 2006 אקטואר הקרן לא ערך פירוט בגין עודף/גירעון אקטוארי בקרן ולכן לא הוצגו הנתונים בגין שנה זו.

4. **<u>תשואת הקרן</u>**

<u>דוח תשואות הקרן לשנים 2002 - 2008</u> :

	תשואה נומינלית שנתית ברוטו למבטחים
תשואה כוללת על תיק ההשקעות לשנת :	
2002	6.32
2003	7.42
2004	7.30
2005	9.82
2006	8.45
2007	10.75
2008	(16.71)
תשואה ממוצעת :	
לחמש שנים אחרונות שהסתיימו ביום 31.12.2008	3.34
לשבע שנים אחרונות שהסתיימו ביום 31.12.2008	4.34

4. פירוט ההתפתחויות הכלכליות במשק במהלך תקופת הדו"ח והקשרן למדיניות ההשקעות הכללית של החברה.

1. כללי

שנת 2008 היתה אחת השנים הקשות בתולדות שוקי ההון בעולם וגם בישראל, וזאת לאחר חמש שנים רצופות של גאות בשוק ההון. המפנה בשוק ההון האמריקאי, שהתרחש במחצית השנייה של שנת 2007, החריף במהלך 2008 והפך למשבר פיננסי חמור. במחצית הראשונה של השנה צנח הדולר מול מטבעות בעולם, מחיר הסחורות האמירו והחשש מפני מיתון בארה"ב והאטה גלובלית, גבר. הבורסות בעולם הגיבו בירידות שערים, שהחלו ברבעון האחרון של שנת 2007 והתחזקו בספטמבר-אוקטובר השנה עם קריסת גופים פיננסיים גדולים מהמובילים בעולם.
בעקבות המשבר הופחתו ברבעון האחרון של השנה שערי הריבית בעולם ובישראל בשיעורים חדים, והופעלו תוכניות חירום ע"י ממשלות רבות. מחירי הסחורות, בהן הנפט, צנחו לשפל והדולר התחזק. למרות זאת, המשיכו המדדים הבינלאומיים להישחק בתנודות חדות.
ירידות השערים לא פסחו על הבורסה בתל-אביב, למרות הנתונים המקרו-כלכליים החיוביים והיציבות של הסקטור הפיננסי בישראל. לאחר חמש שנים רצופות של עליות שערים, שהסתכמו בכ- % 280, עד לשיא של אוקטובר אשתקד, ירדו מדדי ת"א- 100 ות"א- 25 בכ-% 45. בסוף השנה חזרו המדדים לרמתם בתחילת השנת 2005.
ירידות שערים חדות פקדו גם את איגרות החוב, המונפקות ע"י חברות, אלה צנחו מספטמבר בכ- % 20 לאחר עלייה של יותר מ- % 50 בחמש השנים האחרונות. בלטו בירידות חדות איגרות החוב של החברות, הגדולות והקטנות כאחת, העוסקות בנדל"ן בחו"ל.
האטה חריפה פקדה את שוק ההנפקות ובסיכום שנתי גויסו בשוק המניות ובשוק האג"ח כ-6 וכ- 22.5 מיליארד שקל בהתאמה, כרבע מהסכומים שגויסו בשנת 2007.

סביבת האינפלציה עלתה במהלך השנה החולפת, האינפלציה הסתכמה בשנת 2008 ל- 3.8%, כלומר מעל לגבול העליון של יעד יציבות המחירים. האצת האינפלציה הושפעה במידה ניכרת מההתייקרויות של סעיף הדיור והמזון. תוואי שער החליפין הוא אחד האינדיקטורים לכך שישנם לחצים בסיסיים לעליות מחירים, זאת מכיוון שהעלייה בסביבת האינפלציה התרחשה למרות ששער החליפין של השקל ביחס לדולר תוסף במהלך התקופה. אנו מעריכים שסביבת האינפלציה תרד במהלך השנה הקרובה.
הצמיחה במשק בשנת 2008 הייתה בשיעור נאה של % 4.1, נמוך משנת 2007 אך גבוה יותר מארה"ב ובו- OECP . התוצר העסקי עלה ב- 2008 ב- % 4.5 לעומת % 6.2 בשנת 2007.
האבטלה ירדה ב- 2008 לרמה הנמוכה ביותר מאז 1987 לרמה של % 6.1 לעומת % 7.3 בשנת 2007.
יצוא הסחורות והשירותים עלה בשנת- 2008 ב- % 3.6 לאחר עליה של % 8.5 בשנת- 2007. עיקר הירידה נבעה מירידה חדה ביצוא יהלומים.
יבוא הסחורות והשירותים עלה ב- % 2.9 לעומת % 11.7 בשנת 2007.
ההוצאה לצריכה פרטית עלתה ב- 2008 ב- % 3.9 לעומת % 6.7 בשנת 2007.
ההוצאה לצריכה ציבורית עלתה ב- 2008 ב- % 3.2 מול % 2.9 בשנת 2007.
הריבית במשק הופחתה משמעותית במיוחד ברבעון האחרון של השנה וזאת למרות תחזיות האנפלציה. הריבית הופחתה מ- % 4.25 ל- % 2.5 והופחתה גם בינואר 2009.

התחזקות השקל מול הדולר המשיכה השנה כאשר הדולר נחלש בכ- % 1.3 מול השקל וזאת למרות הריבית הנמוכה בשוק.
האפיק השקלי הפגין עוצמה ובסיכום שנתי אגרות החוב הלא צמודות עלו בכ- % 9.66, כאשר המק"מ עלה בכ- % 5.5 אג"ח בעל ריבית משתנה השיג תשואה של % 3.8 והשחר המעניקות ריבית קבועה הניבו תשואה של % 12.5.

צמודי המדד הממשלתיים רשמו עליות נאות בשנת 2008 כאשר המדד המשוקלל הוסיף – % 9.55 בניגוד למגמת ירידת האג"ח הקונצרני הצמוד למדד אשר ירדו ב- % 16.6 ומדד תל בונד 20 אשר ירד ב- % 3.2.

המשבר העולמי החל להשפיע גם על המשק הישראלי. אי לכך החלה ירידה ראלית בהכנסות המדינה ממיסים, ב- % 7.7 כאשר הירידה המשמעותית בגביה ממיסים משוק ההון היתה בשעור של % 48 משנת 2007 וזאת בשל המשבר בשוקי ההון וירידת המחירים. הגירעון הכולל הממשלתי מתחילת השנה ועד לסוף דצמבר הסתכם בכ- 15.2 מיליארד ש"ח. וזאת לאחר ארבע שנים רצופות של ירידה בגרעון. כאמור לעיל, מרבית הגרעון נוצר מחוסר גביה במיסים. הממשלה גייסה למימון הגרעון, 19.4 מיליארד שקל בשוק המקומי לעומת גיוס מתוכנן של 8.7 מיליארד שקל ובחו"ל 6.1 מיליארד שקל מול תכנון לגיוס שלילי של 5.1 מיליארד שקל.
הנהלת החברה עקבה במהלך השנה אחר ההתפתחויות, נתקבלו החלטות במהלך השנה על שינויים וכן על הקצאת מיקום נכסים במניות בארץ ובחו"ל תוך קביעת הפרופורציות בניהם. כמו כן פעלה החברה לשמירה על מח"מ תיק האג"ח לזמן קצר עד בנוני. בשל המשבר בשוק האג"ח הקונצרני היה מעבר מסיבי להשקעה באג"ח ממשלתיות צמודות ולא צמודות על חשבון האג"ח הקונצרני.

טווחי השקעת החברה הם לזמן קצר, בינוני על מנת להקטין עד כמה שניתן את החשיפה לשינויים בשוק. החברה מעטה להשקיע בחלק הלא סחיר השנה. ההשקעות בחלק הלא סחיר נעשות בתשואות צמודות מדד שלא נפלו מהריבית של אג"ח סחירות ממשלתיות לאותה תקופה. ועדת ההשקעות קבעה מדיניות השקעות לענין נכסי אשראי אשר כוללת את אחוזי החשיפה לפי סוגי נכסים ודרוגים. בכל מקרה ההשקעה בנכסי אשראי לא בוצעה בשעור תשואה הנמוך מהריבית של אג"ח ממשלתי כאמור לעיל.

2. <u>השינוי במדד המחירים לצרכן, התפתחויות האינפלציה והגורמים להשפעה על ירידה המדד</u>

מתחילת השנה עלה המדד ב- 3.8 %, עליות המדד בשיעור החורג מהגידול העליון של יעד יציבות המחירים הושפעה בעיקר ממספר גורמים כדלהלן : מחירי המזון אשר עלו בכ- 9.1 % ותרמו כ- 1.3 נקודות האחוז לעלייה הכוללת במדד ועליית מחירי הדיור אשר עלו ב- 12.1 % ותרמו 2.5 נקודות האחוז לעליה הכוללת במדד היוו את ההסבר למרבית הגידול במדד . זאת, למרות התחזקותו של השקל בשיעור של כ- 1.3 % מול הדולר בשנת 2008. האינפלציה סיימה בשעור גבוה משנה קודמת בה היתה אינפלציה של 3.4 %.
מחירי הדלקים המשיכו לעלות השנה ומחיר חבית נפט הגיע לכ- 150 דולר זו שנה שישית של עליה רצופה במחירי הנפט ולקראת סוף השנה צנחו למחירים נמוכים בכ- 60 % מהשיא.

המדיניות המוניטארית בישראל אינה יכולה להשפיע על מחירי הנפט, אך יש לה השפעה מסוימת על שער החליפין, הירידה השנתית בריבית של כ- 1.75 % לא הצליחה ליצור לחצים לעלית שער הדולר.

בנק ישראל אינו מעריך כי תתפרץ האינפלציה. התחזית לשנת 2009 היא אינפלציה בשעור נמוך עד שלילי בשל האטה בצמיחה ובפעילות הצפויה. להערכת ההנהלה לא צפויים בקרוב לחצים אינפלציוניים בשוק המקומי, ותוואי האינפלציה ימשיך להיות מושפע מהפעילות במשק, ממחירי היבוא (בעיקר נפט), שעורי הריבית ומההתפתחויות בשער החליפין.
בהתאם לכך הנהלת החברה וועדת ההשקעות ימשיכו לעקוב אחר השינויים במשק ובהתאם לכך יקבע תמהיל השקעות החברה הצמוד והלא צמוד וכן המח"מ של ההשקעות בהתאם.

3. <u>שער החליפין</u>

הדולר נחלש השנה בהשוואה למרבית המטבעות העיקריים בעולם, חולשה זו של הדולר השפיעה גם על השקל המקומי, שהתחזק בשיעור של כ- 1.3 %, מרמה של 3.85 שקלים בסוף 2007 לרמה הנוכחית של – 3.8 שקלים.
בהתאם לשינויים שיהיו בשערי החליפין הנהלת החברה וועדת ההשקעות ימשיכו לעקוב אחר ההתפתחות ובהתאם יקבעו את תמהיל החשיפה למט"ח.

4. <u>התפתחות שיעורי הריבית</u>

שיעורי הריבית של בנק ישראל ירדו במהלך השנה עד לרמה של 2.5 % כאשר מרבית ההורדה היתה ברבעון האחרון של השנה.
השיקולים אשר הביאו את בנק ישראל בסה"כ השנתי להורדת הריבית בשלב זה לשעורה הנוכחי הינם כדלהלן :

1. אי חשש להתפרצות האינפלציה לשנה הקרובה.
2. רצון לתמיכה בשוק ההון לאור המשבר.
3. האטה בביקושים בישראל ובעולם.
4. ירידת מחירי הסחורות.

וועדת ההשקעות של החברה תמשיך לעקוב אחר התפתחויות הריבית בארץ ובעולם ובהתאם לכך תנווט את השקעותיה בארץ ובחו"ל. שינויי שיעורי הריבית צפויים להשפיע על החלטות וועדת השקעות גם לאור הרכב הנכסים המוחזקים וגם לגבי מח"מ ההשקעות.

5. <u>ניתוח הגרעון בתקציב המדינה ומאזן התשלומים הלאומי</u>

הגרעון הכולל בתקציב המדינה ל- 2008 הסתכם ב- 15.2 מיליארד ש"ח שהם כ - % 2.1 זאת לעומת % 1.6 מהתוצר.
הסיבה העיקרית לגירעון ב- 2008 בהשוואה לתכנון התקציבי היא ירידה בהכנסות המדינה ממסים.

בשל האמור לעיל נאלצה המדינה לגייס בשנת 2008 19.4 מיליארד בשוק המקומי לעומת גיוס מתוכנן של 8.7 מיליארד ובחו"ל 6.1 מיליארד מול תכנון לגיוס שלילי של 5.1 מיליארד.
העליה הצפויה בהוצאות הביטחון עקב מבצע "עופרת יצוקה" במקביל לירידה הצפויה במיסים, עקב האטת הפעילות הכלכלית, מחייבת את המדינה להיערך למימון הגרעון.

<u>תיאור ההתפתחות בשוק ההון ושוק הכספים</u>

א. <u>התפתחות בשוק ההון –נקודות ציון</u>

1. "משבר של אחת למאה שנים"
המשבר הפיננסי הגלובלי שהחל ב- 2007 כ"משבר סאב-פריים"- משבר פיננסי לא נעים אומנם, אבל דומה בגודלו למשברים פיננסים עולמיים קודמים, הדרדר במהירות ב- 2008 למשבר שהקלישאה הנוכחית מכנה אותו משבר של "אחת למאה שנה".
השנה שחלפה היתה עתירת ארועים דרמטיים בעוצמתם, במהירות התפתחותם/הדרדרותם ובכיווני התפשטותם. תגובות המדיניות בהם נקטו רשויות שונות בעולם לארועים אלו היו (בחלק מהמדינות, בחלק מהזמן) דרמטיות לא לפחות.

2. משקיעים מקומיים מוסדיים –ספגו ירידות בתשואות בשעור ממוצע נומינלי ברוטו של כ- % 20 אשר שווה ערך ריאלי כולל הוצאות ניהול לכרבע מהצבירה אשר נשחקה.

3. יישום חקיקת בכר ומכירת קופות הגמל שבבעלות הבנקים הושלמה והבנקים מתארגנים למעמדם החדש כיועצים פנסיונים ומתפעלי קופות גמל עבור אחרים.

4. שחיקה בהשקעות הציבור בקרנות נאמנות ובקופות גמל והעברת כספים מסיבית למסלולים חליפיים הנתפשים כסולידיים יותר.

5. הבורסה – לאחר חמש שנים ברציפות של עליות הן בשוק המניות בת"א והן בשוק האג"ח- ובשיעור גבוה בהרבה מהעליות שנרשמו במרבית הבורסות המפותחות בעולם. בשנת הדו"ח התהפכה המגמה הכללית והיו ירידות מדד המניות הכללי בכ- % 46 עליות באג"ח ממשלתיות צמודות בכ- % 9.5 ובאג"ח ממשלתיות לא צמודות בכ- % 9.66 וירידה באג"ח הקונצרניות צמודות בכ- % 16.6.

6. הפחתות ריבית חדות ומפתיעות בעולם כולו לרמות שפל, והזרמות נזילות חסרות תקדים- גם בנקים מרכזיים הידועים בשמרנותם, כמו הבנק האירופאי למשל, מצאו עצמם מפחיתים את הריבית ברבעון האחרון של השנה בתדירות ובקצב מפתיע.
בנק ישראל, למשל, הפחית את הריבית מ- % 4.25 ל- % 2.5 בחמש החלטות, שתיים מהן לא תוכננו מראש. בישראל וגם בארה"ב הריביות נמצאות בשפל, וההערכה היא שעד לסוף התהליך היא תהיה בשפל בעוד שורה ארוכה של מדינות. מכיוון שמכשיר הריבית מתחיל להתקרב למיצוי, נוקטים בנקים מרכזיים, וזה של ישראל ביניהם, בכלי מדיניות נוספים במטרה להזרים כספים לשווקים.

ב. <u>שוק המניות ותעודות הסל</u>

שנת 2008 נפתחה בירידות שערים חדות בכל שווקי המניות וגם בתל-אביב. מדד ת"א-100 ירד בכ- % 23 עד אמצע חודש מרס, בהמשך לירידות השערים שהחלו בנובמבר 2007, וזאת לאחר כמעט חמש שנים רצופות של עליות.
במרס, בדומה להתפתחויות בחו"ל, נבלמו ירידות השערים בבורסה בת"א, ונרשמו עליות שערים בשיעור של כ- % 17, עד סוף מאי. תיקון זמני זה בשערי המניות הושפע, בין היתר, מהורדת הריבית בארה"ב ומפעילות נגיד בנק ישראל להחלשת שער השקל ע"י הורדת הריבית לרמה של % 3.25 באפריל-מאי, ורכישת דולרים. ביוני התחדשו ירידות השערים בעולם וגם בישראל ובספטמבר הן החריפו לכדי משבר חמור. שוקי ההון בעולם זועזעו, בעקבות קריסת בתי ההשקעות " בירסטרנס" ו"ליהמן ברדרס", מכירת "מריל לינץ", הלאמת חברת הביטוח "AIG" וקריסה או הלאמה של גופים פיננסיים גדולים נוספים בארה"ב ובאירופה.
ממשלות בעולם החלו לפעול במרץ לבלימת המשבר באמצעות הפחתת ריביות, ייצוב הבנקים, הלאמת גופים פיננסיים ועוד. בנק ישראל הוריד אף הוא את הריבית ארבע פעמים באוקטובר-נובמבר, בשיעור מצטבר של % 1.75, ושיעורה, שהגיע ל- % 2.5 בנובמבר, נרשם כשיעור הריבית הנמוך ביותר בתולדות המדינה. במקביל פקעה בועת מחירי הדלק והסחורות האחרות, והדולר התחזק ועלה מנקודת שפל הנמוכה ביותר מזה 12 שנה- 3.23 שקלים ביולי –לשער של כ- 4 שקלים בסוף השנה.
יציבות המערכת הפיננסית בישראל והמצב המקרו-כלכלי השפיר של המשק, ערב החרפת המשבר, לא הצליחו למתן את ירידות השערים בתל-אביב.
בסיכום שנתי צנחו מדדי ת"א – 25 ות"א 100 בכ- % 45, כאשר הירידות התרכזו במניות הכלולות בענפים שנפגעו בשל ההתפתחויות בחו"ל- נדל"ן, בנקאות וכימיה (חומרי גלם). חברות אלה תרמו יותר משני שליש מירידת מדד ת"א-25 השנה. יצוין כי ירידות השערים בת"א דומות לירידות ברוב המדדים הבינלאומיים.
משבר הנדל"ן העולמי והמינוף הגבוה של חברות נדל"ן ישראליות הפועלות בחו"ל, גרמו לירידות שערים תלולות במניותיהן. מדד נדל"ן-15 ירד בשנת 2008 בשיעור של כ- % 75 לאחר שבשנה שעברה נותר כמעט ללא שינוי. ירידות השערים התלולות במניות הנדל"ן הובילו את הירידה התלולה במדדי הבורסה, בהם ייצוג ענף הנדל"ן גדול במיוחד – מדד ת"א- 75 ירד בכ- % 60 ומדד יתר – 50 ירד בכ- % 70. כמו כן ירד מדד תל-טק 15, המושפע מהמגמות בנאסד"ק, בכ- % 60.

ההתפתחות המואצת של שוק תעודות הסל נמשכה בשנת 2008- שנה חמישית ברציפות, ובמהלכה התווספו 140 סדרות חדשות, בדומה למספר הסדרות החדשות אשתקד.
55 מהסדרות החדשות הן תעודות סל של מדדי מניות ומדדי אג"ח מסוגים שונים, בהן חמש תעודות סל על כל אחד ממדדי האג"ח החדשים תל-בונד 40, ותל-בונד 60 שהושקעו בסביבות פברואר.
בסוף שנת 2008 הגיעה מצבת מוצרי המדדים הנסחרים בבורסה-350 תעודות, 269 תעודות סל על 12 מדדים מקומיים ו- 60 מדדים בינלאומיים, 75 אופציות כיסוי ו- 6 סלי סחורות.
המחזור היומי בתעודות סל על מדדי מניות הסתכם השנה בכ- 380 מיליון ש"ח והיווה כ-20% ממחזור המסחר במניות, בדומה לשנת 2007. לעומת זאת, המחזור היומי בסלים על מדדי אג"ח זינק כמעט פי שלושה לעומת השנה הקודמת והסתכם בכ- 200 מיליון שקל. מחזור זה היווה כ- % 20 ממחזור המסחר באג"ח חברות- כפליים לעומת שנת 2007.
הירידה בשווי החזקות הציבור, בעיקר עקב הירידה החדות במחיר נכסי הבסיס, נבעה מסלים העוקבים אחר מדדי מניות בארץ ובחו"ל – מכ- 19 מיליארד שקל בסוף השנה הקודמת לכ- 9 מיליארד שקל בנובמבר 2008, לעומת זאת, החזקות הציבור בסלים על מדדי אג"ח מקומיים עלו לכ- 14 מיליארד שקל – פי שניים לעומת השווי בתחילת השנה.

החברה עקבה אחר השינויים בשוק ההון, עיקר החזקות החברה במניות סחירות מתבצע במניות של חברות גדולות ומבוססות (מניות ת"א 100). הקיטון השנה בהחזקה במניות הינו בשל אפקט המחיר וירידה בכמות וזאת בשל התשואה השלילית שהפיק מגזר השקעה זה בשנת 2008, והחלטות ועדת ההשקעות להקטנת אחוז האחזקה. החברה בשל המשך הציפיות לתנודתיות, תוך מגמת ירידות, החליטה בשלב זה גם בשנת 2009 להשאר ברמת החזקה נמוכה.

ג. קרנות נאמנות

תעשיית קרנות הנאמנות עברה בשנה האחרונה תהפוכות של ממש.
משבר האשראי בארה"ב שהתרחב גם לרמה כלל עולמית גרם לקיטון בסך נכסי הקרנות מתחילת שנת 2008 בשעור של 19 %, ירידה מ- 120.4 מיליארד ש"ח ל- 98.1 מיליארד ש"ח. תשואה שלילית משוקללת של הענף כ- 7.8 %. רוב הקבוצות למעט הקרנות הכספיות ספגו פדיונות כבדים כאשר הקרנות הכספיות גייסו כ- 28.3 מיליארד ש"ח ואפילו הקרנות האג"חיות של אג"ח מדינה ספגו פדיונות למרות שנחשבות "אי של מבטחים" בלב הסערה בשוק ההון.
החברה לסוף השנה צמצמה את אחזקתה בקרנות נאמנות.

ד. שוק איגרות החוב

האפיק השקלי

האפיק השקלי הפגין עוצמה ותשואות חיוביות באג"ח הממשלתי לסוגיהן ובמק"מים.
עקום הריבית, אשר בתחילת השנה היה שטוח, בסוף השנה הפך להיות תלול מאוד וזאת גם בהשוואה לעולם. כל זאת בשל ירידת הריבית על ידי בנק ישראל שהביאה לירידה בריבית לטווח קצר ומנגד צפי להמשך והעמקת גרעון בתקציב המדינה שיוביל להעלאת הריבית לטווח ארוך.
בסיכום שנתי עלו האג"ח הלא צמודות בכ- 9.66 % כאשר השחרים עלו ב- 12.5 % והארוכים אף יותר. בין השאר הושפעו העליות גם מהציפיה לירידת האנפלציה בשנה הקרובה.
האפיק השקלי הממשלתי משך את עיקר תשומת הלב בשל המשבר בשוקי ההון בכלל ובאג"ח הקונצרני בפרט. כספים רבים זרמו לכיוון האג"ח הממשלתי.
החברה עלתה באחוז אחזקה של אג"ח לא צמודות בשל הירידה בציפיות לאינפלציה ומעבר מאג"ח קונצרני ומניות להשקעה באג"ח ממשלתיות לא צמודות. בתקופה הקרובה בשנת 2009 החברה אינה רואה אפשרות סבירה לרמות אינפלציה גבוהה ולכן צפויה להמשיך להחזיק אג"ח לא צמודות.

ה. צמודות מדד

את אגרות החוב הצמודות ניתן לחלק לשתי קבוצות. קבוצת האג"ח הקונצרני הצמוד שהניבו תשואה שלילית של כ- 16.6 % וזאת בשל המשבר בשוק ההון בתחום האג"ח הקונצרני ועלית הסיכון הגלום בהן. לקראת סוף השנה נוצרו פערי ריבית משמעותיים בין אג"ח קונצרניות מדורגות לאג"ח ממשלתיות. קבוצת האג"ח הממשלתי אשר הניב תשואה חיובית של כ-
9.55 %. בניגוד לשוק אגרות החוב הממשלתיות בשוק האג"ח הצמודות השקליות עקום הריביות התמתן וזאת בשל הציפיה לירידה באינפלציה ואפילו לאנפלציה שלילית. העליה החדה במרווחים בין האג"ח הקונצרני לממשלתי, מבטאת בין השאר את רתיעת המשקיעים מסיכון, לנוכח ההאטה בפעילות במשק וחשש ממשבר הנזילות המתמשך העשוי לפגוע ביכולת הפרעון של גופים אלו.
באגרות החוב הקונצרניות היתה ירידה חדה בהנפקות במהלך שנת 2008 ובאג"ח הממשלתיות, הגברת ההנפקות כתוצאה מגרעון מפעילות הממשלה.

בסיכום שנת 2008 כולה, רשמו צמודי המדד הממשלתיים תשואה נאה למדי של 9.5 %. זאת, בהשוואה למדד המחירים לצרכן שעלה ב- 3.8 % בשנת 2008 כולה. צמודי המדד הקונצרנים ירדו מאז תחילת 2008 בשיעור של 16.6 %.
החברה הגדילה את החזקתה באפיק הצמוד באג"ח סחירות ממשלתיות על חשבון ירידה באג"ח קונצרניות ומניות סחירות. לאור התשואות הגלומות באג"ח קונצרני של חברות גדולות מדורגות החברה תבחן במהלך שנת 2009 את האפשרות להגדלת ההחזקה בהן.

ו. התפתחויות מרכזיות לאחר תאריך הדוחות הכספיים

לאחר תאריך הדוחות הכספיים וסמוך למועד חתימתם מתאפיין שוק ההון בתנודתיות.

מגמת התחרות ומעבר העמיתים בין הקופות גבר והתחרות נמצאת בעיצומה לרבות תהליכי מכירות ומיזוג קופות גמל.
הנהלת הקרן נערכת לפעילות בקרב העמיתים על מנת לשמר את נכסי הקופה לשם כך נפתח מסלול נוסף, מסלול אג"ח ממשלתיות.

לאחר תקופת הדוח נתקבלה החלטה למזג את הפעילות של הפניקס פנסיה והפניקס גמל, כך שקרנות הפנסיה וקופות הגמל תנוהלנה על ידי חברה מנהלת אחת - החברה. ההחלטה טעונה אישור הגופים המוסמכים לרבות אגף שוק ההון ורשות המיסים. מתווה הפעולה להעברת ניהול מרצון של הפניקס גמל להפניקס פנסיה אושר על ידי אגף שוק ההון ביום 9 לפברואר 2009. כמו כן ניתן אישור עקרוני לשינוי שם החברה להפניקס פנסיה וגמל בע"מ ואושר עקרונית תיקון תקנון ההתאגדות כמתחייב מהשינוי המבני. השינויים יכנסו לתוקף ביום ביצוע השינוי המבני. המועד המתוכנן לביצוע השינוי המבני יהיה במהלך הרבעון השני ובכפוף לאישור הממונה וקבלת אישור רשות המיסים.

עד מועד המאזן ניהלה החברה המנהלת את קופת הגמל של עמית קופה לפנסיה וגמולים בע"מ על פי הסכם ניהול משנת 1993 . ביום 1.1.2009 עברה קופת הגמל של עמית לניהול הפניקס גמל בע"מ.

5. **גילוי ל"בקרות ונוהלים"**

בהמשך להוראות חוזר גופים מוסדיים 9-9-2007 התקיימה ישיבת הצוות לעניין אחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית ועל הדיווח הכספי וסיכמה את עקרונות הפעילות ואת ההערכות המקדימה ומונה צוות היגוי וצוות לפרויקט הכוללים גורמי מקצוע חיצוניים ופנימיים.

הגדרת הבקרה הפנימית

במסגרת חוזר גופים מוסדיים 14-9-2007 נקבע כי דירקטוריון גוף מוסדי יאשר כתב המגדיר את סמכויות ותפקידי מערך הביקורת הפנימית.
כמו כן המבקר הפנימי יסדיר את פעילותו בנהלי עבודה כתובים.
בדירקטוריון ובועדת הביקורת התקיים דיון במסמך סמכויות ותפקידי מערך הביקורת הפנימית ונוהלי עבודת המבקר הפנימי אשר אושרו על ידם.

הצהרות מנכ"ל ומנהלת כספים בגין בקרות פנימיות וגילוי (SOX 302)

בעקבות הנחיות שהוציאה הרשות לניירות ערך בארה"ב, במסגרת חוק "סרבנס אוקסלי" (Sarbanes-Oxley Act of 2002), פרסם הממונה על שוק ההון, הביטוח והחיסכון (להלן "הממונה") בשנים 2007-2006 חוזרים המטילים על הגופים המוסדיים לצרף לדוחות הכספיים הצהרות של המנהלים בדבר נאותות הנתונים הכספיים המוצגים בדוחות הכספיים של הפניקס **ביטוח**, הפנסיה והגמל (**להלן** "הגוף המוסדי") וקיומן ויעילותן של בקרות פנימיות, שנועדו להבטיח שמידע מהותי המתייחס לגוף האמור מובא לידיעתם. בהתאם לאמור, הקבוצה קיימה את ההליך הנדרש על פי סעיף 302 לחוק Sarbanes-Oxley, שכלל בחינה של תהליכי העבודה והבקרות הפנימיות בגוף המוסדי.
הנהלת הפנסיה, בשיתוף המנכ"ל ומנהלת הכספים של הפנסיה, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את היעילות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הפנסיה. על בסיס הערכה זו, מנכ"ל הפנסיה ומנהלת הכספים הסיקו כי לתום תקופה זו הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הפנסיה הינן יעילות על מנת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהפנסיה נדרשת לגלות בדוח השנתי בהתאם להוראות הדין והוראות הדיווח שקבע הממונה ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

במהלך התקופה המכוסה המסתיימת ביום 31 בדצמבר 2008 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הפנסיה על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי על הבקרה הפנימית של הפנסיה על דיווח כספי.

מערכת טיפול בחובות מעסיקים שאמורה לטפל בחובות מעסיקים לרבות ריבית פיגורים תופעל החל מינואר 2009. במהלך שנת 2009 ניתן יהיה לאמוד את חובות המעסיקים ולטפל בהם. מדובר בליקוי משמעותי שכיום לא ניתן לאמוד אותו.

הצהרות המנהלים בדבר נאותות הנתונים הכספיים המוצגים בדוחות הכספיים של הפנסיה וקיומן ויעילותן של בקרות פנימיות ביחס לדוחות כספיים אלה מצורפות להלן בנספח לדוחות הכספיים.

אחריות בקרה פנימית על הדיווח הכספי (SOX 404)

הממונה פרסם חוזר ליישום הוראות סעיף 404 לחוק Sarbanes-Oxley באשר לאחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על דיווח כספי וחוות דעת רואה החשבון המבקר לגבי הביקורת של הבקרה הפנימית על דיווח כספי. יישום הוראות חוזר זה מחייב ביצוע תהליך של בחינה רחבה של המערכות התפעוליות המרכזיות של הפנסיה ונהלי העבודה והבקרה הקשורים בהן. בחוזר נקבע תאריך יעד לחתימה על ההצהרה במתכונת סעיף 404 לחוק האמור עד למועד פרסום הדוחות הכספיים לשנת 2009.

בדצמבר 2008 פרסם הממונה טיוטה לחוזר שטרם אושרה, לפיה:

א. עד למועד פרסום הדוחות הכספיים לשנת 2009 יסיים הגוף המוסדי את שלב התיעוד וכן את אימות תהליך התיעוד (Walk through).

ב. עד למועד פרסום הדוחות הכספיים לשנת 2010 יסיים הגוף המוסדי את שלב קביעת תיחום הפרויקט (Scoping) של הדיווחים הנלווים.

ג. רואה החשבון המבקר של הגוף המוסדי ייתן אישור בדבר עמידתו של הגוף המוסדי ביחס לסעיפים א' ו-ב' הנזכרים לעיל.

ד. החתימה על ההצהרה במתכונת סעיף 404 של ההנהלה ומתן חוות דעת רואה החשבון המבקר לגבי הבקרה פנימית על דיווח כספי ייושמו לראשונה במועד פרסום הדוחות הכספיים לשנת 2010.

הפנסיה החלה בהיערכותה ליישום החוזר כאמור, ולצורך כך התקשרה עם חברות יעוץ חיצוניות, תוך אימוץ מודל ה- COSO המגדיר את מבנה הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי. תהליך ההיערכות של הפנסיה ליישום כאמור נעשה על פי "אבני דרך" שנקבעו בשיתוף עם היועצים.

הגוף המוסדי מינה מנהלת לפרויקט וועדת היגוי.נכון למועד עריכת הדוח, סיימה הפנסיה את שלב זיהוי ומיפוי התהליכים ונמצאת בשלבים הראשונים של תיעוד התהליכים, הערכת הסיכונים והבקרות הקיימות והערכת מידת יעילות הבקרות, לרבות ניתוח הפערים הקיימים אל מול מודל הבקרה הפנימית. עד השלמת התהליכים כאמור, תקבע הגמל תוכנית לתיקון הליקויים, תכנון הפעילות המתקנת ויפורטו הגורמים בגמל שמונו כאחראים לתיקון הליקויים.
הפניקס ביטוח, החברה בקבוצה, התקשרה עם בית תוכנה לצורך רכישה והטמעה של תוכנה אשר תשמש לתיעוד התהליכים ולניהול ומעקב בדיקות וממצאים של הבקרות של הגוף המוסדי, לצורך הערכת האפקטיביות שלהן.

<u>הערכת בקרות</u>

הנהלת הקרן, העריכה לתום שנת הדוח את היעילות של בקרות והנהלים לגבי הגילוי של הקרן. על בסיס הערכה זו, הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הקרן הנן יעילות על מנת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהקרן נדרשת לגלות בדו"ח השנתי בהתאם להוראות הדין והוראות הדיווח שקבע הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון ובמועד שנקבע בהוראות אלו.